

Z OBSAHU ČÍSLA

Lékařská knihovna

Ústav jazyků

Ortopedická klinika

Spolupráce s Mayo Clinic

Den boje za svobodu a demokracii
na LF UK

20 let transplantačního programu ve FN

Lavička Václava Havla v Hradci Králové

Návštěva hejtmana Bc. Lubomíra France ve Fakultní nemocnici Hradec Králové

Hejtman Královéhradeckého kraje navštívil žáky ZŠ a MŠ při FNHK na oddělení dětské hematooonkologie a chirurgie. Dětem přivezl dárky. Chlapci ocenili stavebnici Merkur a nejmenší potěšil klapající dřevěný ježek. Návštěva zaujala pedagogy, zdravotníky, rodiče i pacienty. Zájem o naší práci nás těší.

Zahájení školního roku ve Fakultní nemocnici

Letošní nový školní rok jsme zahájili hudbou. Na klavír zahrál Kubík od učitele hudby Petra Kuhna. Ředitelka školy seznámila žáky s pedagogickým sborem a uvítala návštěvu z řad zřizovatele Královéhradeckého kraje. Děti navštívil přednosta Dětské kliniky Fakultní nemocnice v Hradci Králové prof. MUDr. Milan Bayer, CSc., a popřál jim brzké uzdravení a úspěšný vstup do nového školního roku. Za vedení nemocnice pozdravila žáky hlavní sestra Vaňková a za Dětskou kliniku ještě vrchní sestra Nováková.

Odměnou dětem pak byla loutková pohádka O Šípkové Růžence v podání herečky Jarmily Vlčkové z divadla U staré herečky. Pohádku odehrála úžasným a obdivuhodným způsobem. Pro všechny to byl skvělý a hezký zážitek. Velký dík herečce, která bez nároku na jakýkoli honorář obešla i děti upoutané na lůžko. Všem děkujeme za podporu našich žáků a jejich práce si velice vážíme.

ZŠ při FN HK

◀ Obr. na titulní straně: Zahájení konference – rektor Univerzity Karlovy prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc.; prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., Dr.h.c.; děkan LF HK prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.; primátor města Hradce Králové MUDr. Zdeněk Fink. Foto Michal Fanta.

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.

Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D., MBA, redaktorka: Bc. Iveta Juranová. Adresa redakce: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz. Redakční rada: Ing. Veronika Bartošová, PhDr. Josef Bavor, prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., Mgr. Martin Formánek, Mgr. Lucie Jarešová, Ing. Eva Kvapilová, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr.h.c., doc. MUDr. Jiří Páral, Ph.D., prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., PhDr. Jiří Štěpán, Mgr. Dana Vaňková, Miroslav Všečeka, doc. MUDr. Pavel Žáček, Ph.D.

Vydává Fakultní nemocnice v Hradci Králové jako čtvrtletník v Nakladatelství ATD Dvůr Králové n. Labem (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245) Ročník XXIV (2014), č. 4 • Vytiskly Tiskárny B.N.B., s.r.o., Velké Poříčí • MK ČR E 11425 • ISSN 1211–295X

(Časopis Scan je zveřejněn též na webových stránkách FN a LF na adrese <http://fnhk.cz> v kapitole O fakultní nemocnici a <http://lfhk.cuni.cz> v kapitole Informační služby – Časopisy)

Vážení čtenáři Scanu,

máte před sebou poslední letošní vydání časopisu Scan, které uzavírá první rok, kdy se na jeho přípravě podílela nová redakce. Dovoluji mi, abych hned v úvodu poděkoval svým nejbližším spolupracovníkům, kterými jsou paní Bc. Iveta Juranová a pan Miroslav Všetečka, za perfektní spolupráci při přípravě, jak tohoto čísla, tak 3 čísel předchozích a doufám, že i řady čísel budoucích. Doufáme, že se Vám, čtenářům, změny, kterými formát Scanu v průběhu tohoto roku prošel, líbily. Pokud máte jakékoliv připomínky nebo návrhy pro další zlepšení, budeme vám za ně vděční. Je mi líto, že jsme v průběhu roku bohužel ztratili nejbližšího spolupracovníka, pana prof. Chrobáka, který mne osobně do redakce Scanu přivedl a který by, myslím, měl z jeho současné podoby upřímnou radost.

A nyní už jen krátce k obsahu tohoto vydání. Již jeho titulní strana připomíná asi nejdůležitější akci, která v minulém období proběhla ve Výukovém centru LF v areálu FN v Hradci Králové. Tou byla vědecká konference pořádaná ve spolupráci s Mayo klinikou, které se věnuje článek pana prof. Paličky uvnitř čísla. Koncem roku 2014 naše republika oslavila 25. výročí listopadu 1989, to samozřejmě rovněž nemohlo zůstat bez povšimnutí. Z mého pohledu však bohužel toto výročí provázela celá řada důkazů o úpadku morálky celé naší společnosti, které se následně promítají do zhoršujících se mezilidských vztahů. Zde nezbývá než doufat, že snad „jednou bude líp“. Poslední příspěvek resp. příspěvky, na které bych chtěl upozornit, jsou věnovány již 20. výročí konání ošetrovatelských dnů v Hradci Králové.

Závěrem mi dovoluji, abych se s Vámi za redakci Scanu v tomto roce rozloučil a popřál jak vám, tak nám úspěšný vstup do roku budoucího.

prof. Vladimír Maisnar

**Redakce časopisu Scan společně s vedením Fakultní nemocnice
a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové přeje všem čtenářům
krásné a klidné vánoční svátky, v novém roce 2015 hodně zdraví,
štěstí, úspěchů a samé dobré zprávy.**

OBSAH

Návštěva hejtmána Bc. Lubomíra France ve Fakultní nemocnici Hradec Králové	2
Zahájení školního roku ve Fakultní nemocnici	2
Lékařská knihovna LF UK v Hradci Králové	4
Ústav jazyků Lékařské fakulty UK v Hradci Králové	6
Ortopedická klinika	8
Noví vedoucí pracovníci	11
Spolupráce s Mayo Clinic a společná vědecká konference	12
Den boje za svobodu a demokracii na LF UK v Hradci Králové	14
Dvacáté výročí královéhradeckých ošetrovatelských dnů	15
XX. královéhradecké ošetrovatelské dny	16
Jubilejní 10. fakultní konference studentů doktorského studia	17
Jmenovací řízení	17
Dvacet let pravidelného transplantačního programu krvetvorných kmenových buněk ve FN HK	18
Nové, modernější a praktičtější: Budoucím lékařům poskytne hradecká fakulta špičkové výukové zařízení	19
Multioborové sympozium – Bolesti zad	20
Odborné akce pořádané pracovišti FN a LF UK	20
Centrum biomedicínského výzkumu a novinky v biodozimetrii	21
XII. soudnělékařský den	21
Životní jubilea	21
Dívčí vzdělávání v Hradci Králové	22
Výstava LISTOPADY připomíná historii studentského svátku od roku 1939 do současnosti	24
Lavička Václava Havla v Hradci Králové	25
Galerie Na Hradě: Kresby a grafika Jana Kavana	26
Kam za kulturou v Hradci Králové	26
Historie medicíny ve filatelii	27
Co také zaznělo v Senátu	28
Z historie českých špitálů: Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského	29
Země lidí objektivem Jana Smita: Nejkrásnější bohyně antických mýtů	30

Představují se pracoviště Lékařské fakulty

LÉKAŘSKÁ KNIHOVNA LF UK V HRADCI KRÁLOVÉ

Lékařská knihovna (LK) Lékařské fakulty Univerzity Karlovy (LF UK) v Hradci Králové je pracovištěm LF UK pro poskytování knihovnických a informačních služeb. Výpůjční řád LK, jako základní dokument LK, navazuje na Knihovní řád UK v Praze a vychází ze zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). V souladu s tímto zákonem poskytuje knihovna veřejné knihovnické, bibliografické a vědecko-informační služby všem registrovaným kategoriím uživatelů, kterými jsou interní uživatelé (pracovníci LF a FN HK, studenti LF, důchodci LF a FN), pro které je především určena, dále externí uživatelé (studenti ostatních fakult UK, studenti ostatních vysokých a středních škol, ostatní zájemci z řad veřejnosti) a kolektivní uživatelé (právníkové osoby registrované v systému knihoven).

Knihovna se nachází ve starobylé budově Na Hradě v historické části města na polovině cesty mezi budovou teoretických ústavů LF a Fakultní nemocnicí (FN).

POHLED DO HISTORIE

Lékařská knihovna je nejstarší hradeckou vysokoškolskou knihovnou. Vznikla již v roce 1945, tedy krátce po vzniku samotné fakulty a 15. 4. 1946 došlo k jejímu slavnostnímu otevření. V roce 1950 se knihovna přestěhovala do budovy bývalého semináře v historické části starého Hradce, kde sídlí dosud. Komplex budov Na Hradě, který dnes navazuje na prostory Městské hudební síně a tzv. Purkrabství se nachází na místě, které má bohatou historii. Zdejší přemyslovský hrad je doložen v Kosmově kronice již k roku 1091. Ze známých osob zde v letech 1308–1318 patrně sídlila Eliška Rejčka a v letech 1378–1393 Eliška Pomořanská. Kněžský seminář byl v těchto prostorech otevřen v roce 1714. Seminář prošel různými stavebními úpravami, a to před požárem města v roce 1814 i po něm. Historie samotné-

ho semináře se uzavřela 26. 7. 1950, kdy byl biskupský seminář v Hradci Králové na základě vládních nařízení zrušen. Ve stejném roce se do těchto prostor nastěhovala knihovna LF. Třebaže knihovna zde našla trvalé působiště, nevyhnula se během let tomu, že části jejích fondů byly umístěny i mimo tyto prostory. Jednalo se v průběhu její existence např. o prostory v dnešní Městské hudební síni, budovy bývalých škol v Libřicích a Libranticích, provizorní prostory v bývalých sadech Pionýrů (dnešní Šimkovy sady) nebo v průběhu stěhování knihovních fondů do budovy bývalé FOMEI, která byla nejvíce využita během rekonstrukce LK a budovy Na Hradě v letech 2006/2007.

Foto M. Fanta

Krása historické budovy vynikla naplno po kompletní rekonstrukci budovy, kdy se během jednoho roku stal ze sice starobylé, ale neútluné a stavebně nevyhovující budovy, citlivě zrekonstruovaný objekt, který obdivují všichni návštěvníci a uživatelé knihovny. Budova byla slavnostně otevřena po rekonstrukci, na kterou bylo vynaloženo téměř 40 mil. Kč, dne 2. 10. 2007. Hlavní provoz knihovny je situován do 2. nadzemního podlaží, kde se nachází obě výpůjční oddělení, volný výběr knih a časopisů s jednotlivými studijními místy, studovny a počítačová studovna, vše doplněné potřebnou technikou a počítači a část skladů vybavená kompaktními regály. Kromě LK v budově sídlí i Ústav jazyků LF a v přízemí se nachází Sloupový sál, posluchárna a zázemí budovy (šatna, recepce). Neopakovatelnou atmosféru dodává budově centrální atrium uprostřed objektu, které je návštěvníky využíváno ke studiu i relaxaci.

LK spravuje i prezenční studovnu v budově Výukového centra ve FN HK, kde je studentům a dalším zájemcům z řad

Foto Z. Horáková

interních uživatelů LK k dispozici pro prezenční studium veškerá povinná a doporučená studijní literatura a dále jednotlivá čísla běžného ročníku tištěných odborných časopisů, které knihovna předplácí.

VÝVOJ A ORGANIZAČNÍ ZAČLENĚNÍ LK

Knihovna vznikla 13. 12. 1945 pod názvem Univerzitní knihovna. Jejím vedoucím se stal Dr. Riess. V letech 1951–1958 patřila knihovna pod Vojenskou lékařskou akademii (VLA). V roce 1958 se jako Lékařská knihovna stala pracovištěm LF UK v HK a jejím vedoucím byl PhDr. Rudolf Erben v letech 1958–1974. V roce 1974 se LK stala součástí Ústavu vědeckých informací pod vedením doc. Ing. Ladislava Strnada, CSc., jako přednosty katedry vědeckých informací v letech 1974–1989. V roce 1989 se oddělila jako samostatné pracoviště pod názvem Lékařská knihovna a vedením PhDr. Evy Čečkové v letech 1989–2008. V roce 1992 vznikla na základě smlouvy o sdružení společná Lékařská knihovna LF a FN (z původního Oddělení vědeckých informací – OVI FN a Lékařské knihovny LF). Po odchodu PhDr. Evy Čečkové do důchodu v roce 2008 se vedoucí LK stala PhDr. Olga Pitašová. Na základě dohody vedení LF a FN v roce 2008 je LK pracovištěm LF a knihovnické a informační služby jsou pracovníkům FN poskytovány Lékařskou knihovnou na základě Smlouvy o poskytování služeb mezi FN a LF z 30. 6. 2008.

INFORMAČNÍ ZDROJE

Knihovna disponuje bohatou nabídkou informačních zdrojů, do které patří poměrně rozsáhlý knihovní fond, tvořený odbornými monografiemi, časopisy, CD nosiči, vysokoškolskými kvalifikačními pracemi a elektronický informační fond, který je tvořen různými typy databází a dalšími elektronicky publikovanými dokumenty (e-časopisy, e-knihy), které jsou zpřístupněny v souladu s licenčními podmínkami v počítačové síti LF UK HK, příp. FN HK nebo vzdáleným přístupem. Elektronické informační zdroje (EIZ) jsou získávány v rámci centrálního nákupu pro celou UK, případně individuálním nákupem hrazeným z rozpočtu LF HK nebo FN HK. Kompletní přehled všech dostupných EIZ je uveden v Portálu elektronických zdrojů Univerzity Karlovy (<http://pez.cuni.cz>) nebo na webových stránkách LK (<https://www.lfhk.cuni.cz/lekarska-knihovna/>). Součástí knihovního fondu je samostatně vyčleněný studijní fond, který je přednostně určen studentům LF UK HK. Dlouholetou snahou LF a LK je shromažďovat v tomto fondu co největší počet titulů předepsané povinné a doporučené studijní literatury v tolika exemplářích, aby mohly být zapůjčeny pokud možno všem studentům jednotlivých ročníků LF UK HK. Toto úsilí je v současné době v oblasti vysokoškolských lékařských knihoven v ČR poměrně ojedinělé. Nabídku zahraničních učebnic pro naše zahraniční studenty se snažíme ve spolupráci

Foto M. Fanta

s přednášejícími postupně zabezpečovat elektronickými tituly učebnic.

SLUŽBY LK

Nabídka knihovnických a informačních služeb LK je dána jednak její povinností poskytovat v rámci sítě knihoven ČR veřejné knihovnické a informační služby, a dále jejím postavením jako pracoviště LF spjatého s životem LF a zaměřeného na uspokojování informačních potřeb především interních uživatelů (zaměstnanců a studentů LF a zaměstnanců FN). Knihovna nabízí výpůjční služby (absenční, prezenční), rešeršní, informační a konzultační služby, meziknihovní a mezinárodní meziknihovní výpůjční službu, reprografické služby, propagační činnost, cirkulační službu, zabezpečuje získávání a zprostředkování EIZ. Knihovna poskytuje metodickou pomoc a spolupracuje s pověřenými pracovníky na ústavech a klinikách při správě deponátních knihoven v rámci LF a FN. Sounáležitost LK s provozem a činností fakulty se projevuje i podílem na výukové činnosti. Pracovnice knihovny zabezpečují výuku informační gramotnosti, způsobů získávání a využívání informačních zdrojů ve všech studijních programech na fakultě (bakalářské, magisterské i doktorské studium). V rámci akvizice knihovna získává,

zpracovává a prostřednictvím záznamů v elektronickém katalogu zpřístupňuje nejenom dokumenty pro samotnou LK (hrazené z finančních prostředků UK, LF nebo FN, příp. projektů a grantů), ale na základě požadavků i pro jednotlivé deponátní knihovny na pracovištích, popř. pro služební potřebu těchto pracovišť. Jedná se především o domácí a zahraniční monografie a časopisy.

Specifickou službou, kterou zabezpečuje LK, je evidence a vykazování publikační aktivity pracovníků LF a FN a poskytování podkladů pro interní hodnocení a odměňování pracovníků, příp. pracovišť LF a FN podle schválených pravidel. I tato činnost prošla během let vývojem, který si zaslouží krátký komentář. Do roku 1999 probíhal sběr bibliografie 1x ročně prostřednictvím papírových formulářů vyplňovaných na pracovištích. Data z těchto formulářů byla pracovníci knihovny vkládána do programu ProCite a z něj pak byly zpracovávány podklady pro interní hodnocení, bibliografie UK, Rejstřík informací o výsledcích (RIV). V letech 2000–2009 probíhal sběr dat prostřednictvím systému Caddis, který vznikl ve spolupráci LK s MFF UK v Praze. Z tohoto programu se exportovala data do ProCite a dále zpracovávala. Od roku 2010 probíhá sběr a vykazování dat o publikační činnosti prostřednictvím systému pro evidenci publikační činnosti firmy DERS. Jedná se o webovou aplikaci OBD verze 3.0. LK byla jedním z prvních pracovišť na UK, která tento systém začala v rámci zkušebního přístupu na UK používat. A jako první z lékařských fakult na UK ve spojení s evidencí publikační činnosti ve FN.

SPOLUPRÁCE

Knihovna LF UK HK je součástí sítě fakultních knihoven UK, v jejímž čele stojí Ústřední knihovna UK, která má postavení koordinačního a metodického centra. V rámci UK jsme především v kontaktu s fakultními knihovnami a informačními pracovišti na lékařských fakultách, mezi kterými je tradičně snaha o koordinaci a spolupráci především v oblasti informačních zdrojů. Vzhledem ke svému postavení jako knihovny zabezpečující knihovnické a informační služby pro FN je LK zároveň součástí sítě zdravotnických lékařských knihov-

ven v ČR, v jejímž čele je Národní lékařská knihovna v Praze. Vytipovaná regionální střediska této sítě, mezi která patří i LK, jsou součástí Regionální sítě knihoven a informačních středisek ve zdravotnictví a konzultační skupiny pro rozvoj regionálních center zdravotnických knihoven v ČR (REGLEK).

Dobrou a myslím, že ne úplně samozřejmou ukázkou profesní spolupráce mezi knihovnami různých typů a velikostí, je spolupráce LK s královéhradeckými veřejnými i akademickými knihovnami v rámci různých celostátních knihovnických akcí či kampaní (jedná se např. o spolupráci s knihovnami FaF UK, UO – FVZ, UHK, Studijní a vědeckou knihovnou či Knihovnou města HK). Vedoucí LK PhDr. O. Pitašová je navíc členkou redakční rady knihovnicko-informačního zpravodaje Královéhradeckého kraje U Nás, který vydává Studijní a vědecká knihovna HK.

Dlouhodobým cílem LK je dobrá spolupráce s pracovišti LF a FN, získávání aktuálních informačních zdrojů, poskytování profesionálních informačních a knihovnických služeb a vytváření kvalitního a příjemného informačního zázemí pro uživatele z řad LF a FN.

POUŽITÉ ZDROJE:

ČEČKOVÁ, Eva. Lékařská knihovna po rekonstrukci. *Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás* [online]. 2007, roč. 17, č. 4 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=866>

CHROBÁK, Ladislav a Jiří ŠTĚPÁN. *Přednostové ústavů, klinik, kateder a samostatných oddělení Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové (1945–2010)*. 2. doplněné vydání. Hradec Králové: Nakladatelství Miroslav Všečtečka – ATD, 2010, 95 s. ISBN 978-80-86358-15-4.

Výroční zpráva 2007: Univerzita Karlova v Praze, Lékařská fakulta v Hradci Králové. Editor Ivo Šteiner. Hradec Králové: Univerzita Karlova v Praze, Lékařská fakulta v Hradci Králové, 2008, 122 s. ISBN 978-80-214-3592-6.

Ústní informace a písemné podklady spolupracovníci z Lékařské knihovny, kterým děkuji za spolupráci.

Olga Pitašová

ÚSTAV JAZYKŮ LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK V HRADCI KRÁLOVÉ

Pracoviště, které by zajišťovalo jazykové vzdělávání studentů medicíny, bylo vždy pevně zakotveno v celkové koncepci studia budoucích lékařů v Hradci Králové. K této skutečnosti přispívá bezesporu nejen všeobecná potřeba znalosti živého světového jazyka. Výuka základů latiny je nezbytná ze dvou důvodů. Pro použití latinského odborného názvosloví dnes stále tradičně a hojně užívaného v běžné lékařské praxi a pro úspěšné zvládnutí a pochopení terminologie teoretických a preklinických předmětů. Již od svého vzniku v roce 1945 měla Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové specializované jazykové pracoviště. Tato historická skutečnost jen dokládá, jak vysoce bylo ceněno odborné jazykové vzdělání budoucích lékařů. Původní Katedra cizích řečí, jak se pracoviště jmenovalo v době svého vzniku, bylo později přejmenováno na Katedru jazyků a od roku 1999 nese název Ústav jazyků. Za dlouhá léta působení katedry

a později ústavu se v jeho vedení vystřídal mnoho osobností. Mezi ty nejvýraznější patřila zakladatelka a první vedoucí docentka Alexandra Schierová (vedoucí do r. 1972), PhDr. Jiří Otčenášek (vedoucí v letech 1976–1998) a v novější době PhDr. Marta Štanglová (vedoucí v letech 1998–2008). Dnešní vedení se snaží navázat na dobrou tradici vybudovanou svými předchůdci a zaručit, že jazykové vzdělávání poskytované Ústavem jazyků bude nejen reflektovat požadavky dnešní moderní doby ale i potřeby všech lékařských oborů, které jsou na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové vyučovány. Je naší snahou přiblížit jazykové vzdělávání maximálně praxi a kombinovat osvědčené, tradiční přístupy s novými tak, aby absolvent našich předmětů co nejlépe zvládl požadavky studia a byl co nejlépe připraven na jazykovou praxi ve svém oboru a v běžném životě.

Činnost Ústavu jazyků vedle překladatelských, konzul-

tačních a publikačních aktivit spočívá především v organizaci a vedení specializované jazykové výuky. Tato činnost je orientována do třech základních směrů. Je to organizace a vedení výuky odborné angličtiny pro české studenty, latiny a latinské terminologie pro české i zahraniční studenty všech oborů a češtiny pro zahraniční studenty.

Specializovaná lékařská angličtina je nabízena ve variantách pro všechny studijní obory (všeobecné lékařství, zubní lékařství, zdravotní sestra, fyzioterapeut), a to jak v magisterském, tak bakalářském studiu. V této výuce navazujeme na znalosti obecné angličtiny, které získali studenti během středoškolského studia. To by mělo být zakončeno maturitou z cizího jazyka na úrovni B1 dle CEFR (Common European Framework of Reference). Odborná lékařská angličtina, kterou studenti absolvují, je většinou v rozsahu 60 hodin a je maximálně profesně zaměřena. Je naší prioritou, aby každý student byl vyučován českým lektorem i rodilým mluvčím. Tento koncept dvou lektorů se nám velmi osvědčil. Prakticky prokázal, že je nejefektivnější a působí velmi motivačně. Výuka v jazykových seminářích má studentům pomoci domluvit se a dobře se orientovat v odborném lékařském prostředí svého oboru, při studiu odborné literatury, na pracovní stáži, výměnném pobytu nebo při prezentování výsledků své vědecké práce. Veškerá výuka je průběžně inovována a jsou při ní využívány moderní výukové prostředky včetně elektronických, např. e-learningové doplňkové kurzy v rámci portálu Moodle.

Latina je nezbytnou součástí znalostí studentů – budoucích lékařů. Ústav jazyků organizuje výuku pro všechny studenty všech vyučovaných oborů v prvním ročníku studia. Obsahem předmětu je lékařská latina a základy řečtiny v rozsahu potřebném pro porozumění teoretickým předmětům, např. anatomie, a pro úspěšné zapojení se do lékařské praxe. Latina byla vždy tradičně součástí lékařského vzdělání, ale rozsah a koncepce výuky se příliš neměnily, stejně jako výukové materiály. Proto jsou nové přístupy k výuce latiny vycházející ze současných potřeb praxe nanejvýš potřebné a žádané. Tým latinářů z Ústavu jazyků pracuje na takovém inovovaném způsobu výuky podpořeným přípravou vlastních výukových materiálů. Ty vycházejí z lékařské praxe a potřeb teoretických oborů vyučovaných na lékařské fakultě. Po dohodě s obdobnými pracovišti jsou naše materiály využívány pro výuku i na jiných lékařských fakultách v České republice již v akademickém roce 2014/2015.

Třetím základním směrem, kam se orientuje činnost Ústavu jazyků, je výuka češtiny pro zahraniční studenty. Uchazečům, kteří jsou z nejrůznějších destinací po celém světě, je nabízen magisterský program v angličtině všeobecné lékařství (General medicine) a zubní lékařství (Dentistry). Ačkoliv je studium vedené v angličtině, vyžaduje i jistou úroveň znalosti českého jazyka. Student musí zvládnout nutnou praktickou výuku na klinikách a také samotný pobyt a orientace v cizím sociokulturním prostředí znalost vyžaduje. Uchazeči proto absolvují čtyřsemestrální výuku češtiny, která je z nulové znalosti dovede ideálně až na jazykovou úroveň A2 nebo B1 podle CEFR. Semináře jsou vedle běžné češtiny zaměřeny i na odbornou češtinu spojenou s lékařským prostředím. Pracovníci ústavu proto tvoří svoje vlastní materiály, které musejí vyhovovat specifickému cíli a rozsahu výuky. Používané materiály jsou průběžně aktualizovány a vylepšovány.

Ústav jazyků organizuje i zkoušky z cizího jazyka (angličtiny) doktorandů a pomáhá při přípravě a zkoušení němčiny

Foto M. Vojtíš

těch studentů, kteří chtějí vycestovat na stáž do Německa v rámci bilaterálních dohod uzavřených s německými nemocnicemi. Vedle toho Ústav jazyků pořádá i placené kurzy angličtiny vedené rodilým mluvčím.

Kvalita výuky jazyků na Ústavu jazyků LF UK v Hradci Králové je mimo jiné i výsledkem dobré spolupráce všech členů ústavu s odborníky dalších teoretických ústavů z Lékařské fakulty a z oddělení a klinik Fakultní nemocnice v Hradci Králové. Jako výstup této spolupráce vzniká inovovaný model praktické výuky jazyků a moderní učební materiály, které připraví absolventy na každodenní komunikaci s lékařským personálem i pacienty a současně studentům pomohou zvládnout požadavky studia teoretických a preklinických předmětů. Vedle špičkové odborné a jazykové způsobilosti vyučujících je kvalita výuky jazyků zajišťována i prostřednictvím moderních informačních technologií. Samozřejmostí je interaktivní tabule, on-line přístupy na jazykové zdroje, elektronické výukové opory a další moderní prostředky.

Sídlo Ústavu jazyků je v nedávno renovovaném objektu lékařské knihovny „Na Hradě“. Příjemné a moderní prostředí historického objektu poskytuje studentům dobré zázemí pro výuku. Vedle vysoké odbornosti vyučujících tak pomáhá studentům zvládnout jejich jazykovou přípravu i dobré technické zabezpečení a příjemné pracovní prostředí.

Pracovníci Ústavu jazyků se významnou měrou podílejí na výzkumné činnosti. Podílí se na tvorbě odborných lékařských posudků, zpráv, článků nebo jiných příspěvků jejich překladem či korekturami, provádí jazykové konzultace pro teoretická, klinická či výzkumná oddělení a útvary fakulty a Fakultní nemocnice. Pracují na vlastním jazykovém výzkumu a publikují jeho výsledky, organizují jazykové a odborné semináře a konference. Ústav jazyků spolupracuje s vydavatelstvím časopisu Acta Medica a zpracovává recenze učebnic a studijních materiálů pro další české instituce.

Ústav jazyků byl v minulosti řešitelem několika projektů. V současné době je zapojen do projektu IMPACT jako jeden z partnerů Centra jazykové přípravy při Masarykově Univerzitě Brno. Spolupráce a partnerství v tomto projektu je cíleno na zlepšení kvality výuky cizích jazyků včetně latiny a na objektivizaci hodnotících a testovacích prostředků především pro oblast speciální (profesně orientované) jazykové přípravy. Praktickým přínosem projektu bude zlepšená kvalita výuky, vznik nových výukových materiálů a nastavení testovacích standardů. Velkým benefitem projektu však je i navázání úzkých pracovních vztahů a neformálních kontaktů mezi všemi zúčastněnými pracovišti a vzájemné sdílení dobré praxe.

PhDr. Jan Comorek, Ph.D.

ORTOPEDICKÁ KLINIKA

Celkový pohled na budovu ortopedické kliniky.

Ortopedická klinika LF UK a FN v Hradci Králové je významným ortopedickým pracovištěm, které zajišťuje péči prakticky o celé spektrum onemocnění pohybového aparátu, přičemž při léčení úrazů pohybového ústrojí spolupracuje s traumacentrem chirurgické kliniky. Pro své aktivity využívá celou budovu č.1 nemocničního areálu, kterou získala po přestěhování chirurgických klinik do Bedrnova pavillonu. Přesun ze Staré nemocnice se uskutečnil v roce 1986.

V přízemí je ambulantní trakt se specializovanými poradnami, malým zákrokovým operačním sálkem a sádrovnou. Dále jsou v přízemí též umístěny 2 operační sály (1 pro artroskopické výkony a 1 pro septickou kostní chirurgii). V 1. patře je oddělení všeobecné ortopedie a dva aseptické operační sály. Ve 2. patře je oddělení aloplastik s jednotkou intenzivní péče a oddělení dětské ortopedie. V protilehlé části budovy je umístěno oddělení septické. Své prostory v budově má vedení kliniky, archiv zdravotní dokumentace a součástí je i seminární místnost a posluchárna.

HISTORIE ORTOPEDICKÉ KLINIKY

V minulém století, zvláště po vyřešení stabilního spojování kostních fragmentů u zlomenin a osteotomií kovovými implantáty, se začala rychleji rozvíjet kostní chirurgie dosud limitovaná uvedeným problémem. Chirurgické metody řešily s úspěchem a podstatně rychleji ortopedická onemocnění a úrazy léčené dosud převážně konzervativními postupy. Takový přístup k ortopedickým vadám zaujímali především lékaři v Německu a Rakousku, kde se s jejich metodami léčby seznamovali i zakladatelé ortopedických oddělení a klinik. Dva zakládající členové Československé ortopedické společnosti (1925) pocházejí z východních Čech. Profesor Tobiášek pracoval na klinice profesora Maydla i profesora Kukuly a po pobytech v Mnichově u profesora Langeho a ve Vídni u profesora Lorenze získal docenturu a v roce 1919 byl jmenován profesorem ortopedie na Lékařské fakultě v Praze, tamtéž založil první ortopedickou kliniku v Praze v roce 1931. Druhý ze zakládajících členů byl profesor Chlumský. Původně pracoval u profesora Mikulicze ve Vratislavi a následně u profesora Hoffy ve Würzbur-

gu. V roce 1901 byl habilitován ze všeobecné a speciální chirurgie i ortopedie. Mimořádným profesorem ortopedické chirurgie byl jmenován roku 1909. Vybudoval první ortopedickou kliniku Československa na Lékařské fakultě Komenského univerzity v Bratislavě. Jedním z jeho žáků byl MUDr. Jaroslav Vavrda habilitovaný z ortopedie v roce 1938, aby následný rok přešel do Hradce Králové na pozvání doc. MUDr. Jana Bedrny, přednosty chirurgického oddělení nemocnice. Docent Bedrna mu byl nápomocen při vytvoření a organizování prvního ortopedického oddělení ve východních Čechách s 39 lůžky a mož-

ností používání operačního sálu. O tři roky později tomto oddělení přibýlo 35 lůžek v Nemocnici Nechanice pro pacienty s tuberkulózním postižením pohybového aparátu. Během druhé světové války připravoval docent Vavrda s dalšími hradeckými lékaři založení lékařské fakulty, k čemuž došlo v roce 1945. Její součástí se stala jako jedna z prvních klinik také klinika ortopedická, jejímž přednostou byl profesor Vavrda. Hlavní oblasti, na které se práce kliniky zaměřila, byla osteoartikulární tuberkulóza, vrozené vady pohybového ústrojí a následky infekční poliomyelitidy. K těmto prioritám se zvláště po roce 1950 přidalo léčení úrazů – paklobů a chronických osteomyelitid. V témže roce se klinika přestěhovala do nově zrekonstruované Staré nemocnice, která se v následujícím roce stala součástí Vojenské lékařské akademie. Ve Staré nemocnici měla klinika vlastní operační sál, ve kterém byly vedle sebe dva operační stoly, u kterých zároveň pracovaly dva operační týmy. Součástí bylo rentgenologické pracoviště a rehabilitační oddělení. Ke klinice nedílně patřilo dětské oddělení, jak vyplývá už ze samotného názvu oboru, který užil francouzský pediatrik Nicolas Andry roku 1741 ve spisu ORTOPEDIA, kde radil rodičům dětí s vadami pohybového aparátu.

Po profesorovi Vavrdovi byl v letech 1970–1971 zastupujícím přednostou kliniky doc. MUDr. Jaromír Emr, CSc. Předtím, jako jeden ze šesti prvních absolventů Lékařské fakulty v Hradci Králové, byl asistentem na anatomii, následně pracoval jako sekundář na ortopedické klinice a v roce 1956 byl jmenován docentem. V důsledku politických změn byl donucen odejít z kliniky v roce 1975. Následně pracoval na ortopedické ambulanci polikliniky v Hradci Králové. Po listopadu 1989 mu bylo zahájeno profesorské řízení a v roce 1992 byl jmenován profesorem ortopedie. Dlouhodobě navštěvoval kliniku, účastnil se symposií a seminářů jako emeritní profesor a konzultant prakticky až do svého skonu v roce 2014.

V letech 1971–1990 vedl kliniku prof. MUDr. Oldřich Fiala, DrSc. Po promoci na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze pracoval na poliklinice v Piešťanech a během vojenské služby přešel jako odborný asistent na Vojenskou lékařskou akademii v Hradci Králové. Docentem byl jmenován v roce 1967 a řádným profesorem oboru se stal

roku 1981. Během svého působení připravil přestěhování ortopedické kliniky ze Staré nemocnice do areálu Fakultní nemocnice, což se uskutečnilo na začátku léta 1986 po určitých stavebních úpravách, rekonstrukci dětského oddělení kliniky a úpravě septického oddělení. Součástí uvedené přestavby bylo vybudování a vybavení jednotky intenzivní péče. Profesor Fiala rozšířil stávající operační výkony o endoprotetiku kyčelního a kolenního kloubu, přičemž dále rozvíjel alogenní transplantace velkých kloubů po resekcích semimaligních kostních nádorů. Umožnil svým asistentům stáže v zahraničí i práce na experimentálních zvířatech s možností využívat získané zkušenosti při chirurgickém léčení ortopedických pacientů. Díky své manuální zručnosti dovybavoval operační instrumentária v té době nedostatkovými chirurgickými nástroji.

Od roku 1990 do roku 2009 vedl kliniku doc. MUDr. Karel Karpaš, CSc. Na klinice pracoval již během studia na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové a po promoci v roce 1968 se stal odborným asistentem kliniky, přičemž pracoval zvláště na septickém oddělení. Docentem byl jmenován v roce 1989 po obhajobě práce zaměřené na septické paklouby a jejich léčbu. Během jeho vedení kliniky se v letech 1998–1999 uskutečnila modernizace a rekonstrukce aseptických operačních sálů, zvětšil se počet hospitalizovaných pacientů a rozšířila se paleta operačních výkonů v oblasti septické chirurgie, endoprotetiky, vrozených vad u dětí a artroskopie.

Současným přednostou kliniky je doc. MUDr. Pavel Šponer, Ph.D. S ortopedickou chirurgií se začal seznamovat jako student 4. ročníku Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, kdy měl příležitost asistovat doc. MUDr. Karlu Urbanovi, CSc., při experimentální práci ve vivariu Fakultní nemocnice. Po promoci se v roce 1993 stal lékařem a následně odborným asistentem kliniky. Přednostou kliniky se stal v roce 2009 a v roce 2012 byl habilitován. Ihned po svém nástupu byl konfrontován s nutností modernizace operačních sálů a jejich vybavení. Výrazně rozšířil účast kliniky na ošetřování vážných poranění pohybového aparátu a jejich následků. Aktivoval spolupráci s Klinikou dětské a dospělé ortopedie a traumatologie v Praze-Motol při rozšíření palety operačních výkonů a při organizaci vzdělávacích akcí.

SOUČASNÝ STAV

V současné době pracuje na klinice 22 lékařů. Účastní se práce na jednotlivých stanicích i 4 ambulancích a vedou specializované poradny – endoprotetickou, onkologickou, revmatologickou, skoliotickou, dětskou, septickou a sportovní. Pravidelně se účastní národních kongresů ČSOT, sympozií i pravidelných týdenních seminářů kliniky. Řada z nich absolvuje kongresy a stáže v zahraničí. Toho času má klinika 77 lůžek, 4 lůžka jsou na JIP a 73 lůžek je rozděleno mezi 4 lůžkové stanice; 15 lůžek na oddělení aloplastik, všeobecná ortopedie má 30 lůžek, septické oddělení 14 lůžek a dětské oddělení také 14 lůžek. Pro ortopedickou operativu jsou k dispozici celkem 4 operační sály, vybavené technikou pro kostní chirurgii včetně rentgenového přístroje. Jednou týdně jsou prováděny drobné výkony v místní anestezii na ambulantním sálku.

Klinika zajišťuje ortopedickou péči pro pacienty z Královéhradeckého kraje včetně části traumatologie pohybového ústrojí. Rozšíření endoprotetických operací do okresních nemocnic sice mírně ubralo klinice pacientů indikovaných k primárním implantacím endoprotéz, na druhou stranu však

Rekonstrukce operačních sálů ortopedické kliniky proběhla na přelomu roku 1998 a 1999

přibýlo nemocných se závažnými komplikacemi těchto výkonů, zvláště septickými. Pokud se týká operativy dětských pacientů, tu zajišťuje klinika pro celý bývalý Východočeský kraj. Podobně tomu je i u nemocných s tumory a souvisejícími patologickými frakturami. V roce 2013 bylo na klinice ambulantně ošetřeno 31 855 nemocných a bylo provedeno 2 129 operačních výkonů za hospitalizace. Z toho endoskopických výkonů bylo 560, septických 214 a endoprotetických operací 571. Celkem bylo hospitalizováno 2 461 pacientů, přičemž průměrná doba hospitalizace byla 8,3 dne. K současným prioritám kliniky patří implantace endoprotéz velkých kloubů (kyčel, koleno, rameno, hlezno) a operační léčení komplikací těchto výkonů, včetně rozsáhlých rekonstrukcí kloubů a periprotetických zlomenin. V oblasti všeobecné ortopedie to jsou především artroskopické výkony (ošetření menisků, rekonstrukce vazů a ošetření chrupavčitých defektů kolenního kloubu, ošetření rotátorové manžety a nestability ramenního kloubu) umožňující kratší dobu hospitalizace a zlepšený komfort pacientů. Na tomto místě je nutno připomenout, že zásluhu na rychlé rekonvalescenci má spolupráce s rehabilitační klinikou a rehabilitačními lázněmi v regionu, do kterých jsou překládáni pacienti často přímo z lůžka. Součástí všeobecné ortopedie je diagnostika a léčba pacientů s malignitami pohybového ústrojí. Vzhledem k menšímu výskytu primárních kostních nádorů v naší populaci jsou tato onemocnění předávána do center v Praze a v Brně. Sekundární nádory často způsobující patologické fraktury a nádory měkkých tkání jsou na klinice léčeny ve spolupráci s cévními a plastickými chirurgy. Zásadně se používají metody limb-saving surgery na rozdíl od dřívějších amputací a exartikulací. V dětské ortopedii má prioritu operace

Reimplantace náhrady kyčelního kloubu.

impingement syndromu kyčelního kloubu, dále osteotomie pánve, komplexní rekonstrukce dětské nohy, operace u dětské mozkové obrny a konzervativní léčba skolióz. V rámci septické chirurgie je prioritou péče o pacienty s infekčními komplikacemi implantovaných endoprotéz, s infikovanými následky úrazů, zvláště působenými rezistentními bakteriálními kmeny a problémy diabetické nohy.

VÝUKA, VĚDA A VÝZKUM

Ortopedická klinika se podílí na pregraduální a postgraduální výuce medicíny v rámci katedry chirurgie. Studenti všeobecného směru i stomatology se účastní přednášek, praktických cvičení i seminářů, včetně stáže před státní zkouškou z chirurgie. Stejně podmínky mají i zahraniční studenti, u nich výuka probíhá v angličtině. Klinika je též navštěvována zahraničními studenty v rámci výměnných programů Erasmus. Výuku vedou odborní asistenti a docenti. Pro zájemce o obor ortopedie z řad studentů je organizován volitelný předmět, který přednášejí specialisté kliniky.

Součástí vzdělávání je také specializační příprava rezidentů, v současné době je v přípravě k atestaci z ortopedie a traumatologie pohybového aparátu 6 rezidentů, na kliniku přicházejí v rámci předatestační přípravy též mladí lékaři z jiných ortopedických oddělení nebo z jiných oborů. Nedílnou součástí postgraduálního vzdělávání je též organizace pravidelných vzdělávacích seminářů. Jedná se o monotematicky orientované akce s účastí odborníků z České republiky i ze zahraničí, jejichž závěry se významnou měrou odrážejí v naší klinické praxi ve smyslu zavádění moderních operačních technik v jednotlivých anatomických lokalizacích. V roce 2011 přijal naše pozvání Dr. Denis Roy (Shriners Hospital for Children, Portland, USA), který zde prezentoval techniku periacetabulární pánevní osteotomie a který významnou měrou spolu s prof. Jaroslavem Czubakem (Klinika Ortopedii, Otwock, Polsko) přispěl k zavedení této operační techniky na hradecké klinice. Významným hostem v roce 2012 byla prof. Elizabeth Arendt (University of Minnesota, Minneapolis, USA), která zásadním způsobem rozvinula operační léčbu onemocnění patelofemorálního kloubu směrem k cílenému anatomic-

kému ošetření přítomných abnormit místo dříve používaných neanatomických plastik. Dalšími osobnostmi byly například prof. Luciano Dias (Northwestern University, Chicago, USA) a Dr. Florian Naal (Schulthess Klinik, Curych, Švýcarsko). Ten v rámci 17. národního kongresu ČSOT spolupřátaného hradeckou ortopedickou klinikou v roce 2013 prezentoval aktuální koncepci operační léčby femoroacetabulárního impingement syndromu a léčba této poměrně nové jednotky postižení kyčelního kloubu, která je charakterizovaná chybějící sféricitou hlavičky s perikapitálními produktivními změnami a malorientací acetabula a která je významnou preartrózou kyčelního kloubu, byla zavedena do klinické praxe.

V rámci experimentálního výzkumu jsou testovány různé typy biomateriálů ve smyslu nosičů buněk či molekul

pro řešení defektů pohybového aparátu, velká pozornost je věnována řadě diagnostických a léčebných aspektů na poli septické ortopedie. Ortopedická klinika se zapojila do práce v rámci řešení výzkumného záměru chirurgických oborů a v rámci projektu PRVOUK, aktuálně též probíhá ve spolupráci s Akademií věd ČR řešení grantu IGA orientovaného na problematiku syntetických biomateriálů při řešení rozsáhlých kostních defektů. Opomenout nelze ani spolupráci s Technickou univerzitou v Liberci, která je orientována na možnosti časné detekce uvolňování kloubních náhrad, a se společností LASAK s.r.o. Praha, která je zaměřena na regeneraci kostní tkáně po aplikaci syntetických biomateriálů. Lékaři ortopedické kliniky pravidelně přednášejí na významných českých a zahraničních odborných akcích a výsledky činnosti jsou průběžně publikovány v recenzovaných a impaktovaných časopisech.

DALŠÍ VÝVOJ

Základem úspěchu v ortopedii je podobně jako u ostatních chirurgických oborů týmová práce, která vyžaduje maximální a koordinované úsilí lékařů, sester a veškerého personálu. Naší snahou proto bude i nadále těžit z těsné spolupráce s dalšími pracovišti v rámci fakutní nemocnice. K prohloubení této spolupráce a také ke zlepšení dnes již problematičtějšího standardu lůžkových stanic by jistě přispěla zvažovaná výstavba centra chirurgických oborů. Operativa v ortopedii jde velmi rychle vpřed s jednoznačným trendem komplexních jednodobých rekonstrukčních operačních výkonů, které kladou nároky na předoperační diagnostiku a vyžadují vzhledem k miniinvazivitě adekvátní technické vybavení. V souvislosti s artroskopickými operačními výkony bude třeba řešit současnou absenci jednodenní chirurgie, která působí i jisté napětí mezi kapacitou operačních sálů na straně jedné a zájmem pacientů na straně druhé, což se negativně odráží v příliš dlouhých čekacích dobách. Jednoznačnou snahou je zlepšování standardu úrovně péče o ortopedické pacienty v celém spektru, což se neobejde bez obětavé práce všech spolupracovníků.

Doc. MUDr. Karel Urban, CSc.

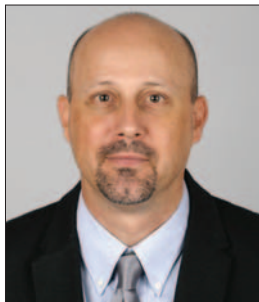
Doc. MUDr. Pavel Šponer, Ph.D.

Ortopedická klinika LF UK a FN Hradec Králové

Noví vedoucí pracovníci

MUDr. Aleš Fibír

**Zástupce přednosta pro plastickou chirurgii
Chirurgická klinika FN HK**

MUDr. Aleš Fibír se narodil v roce 1971 v Praze, kde v letech 1989–1995 vystudoval všeobecné lékařství na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Po promoci začal pracovat jako sekundární lékař na chirurgickém oddělení nemocnice v Čáslavi. V roce 1998 složil atestaci 1. stupně ze všeobecné chirurgie. Od roku

2000 do letošního roku pracoval na Oddělení plastické a estetické chirurgie sanatoria SANUS v Hradci Králové pod vedením prim. MUDr. L. Pintéra, poslední 2 roky jako jeho zástupce. Po zapsání do oboru plastické chirurgie v roce 2001 a po absolvování studijních pobytů u nás i v zahraničí složil v roce 2005 specializační atestaci z plastické chirurgie.

V tomto roce dokončuje postgraduální studium na FVZ Univerzity obrany a připravuje se na obhajobu dizertační práce (Předoperační a pooperační biomechanika nervu medianus u pacientů se syndromem karpálního tunelu).

V současnosti je MUDr. Fibír vědeckým sekretářem České společnosti chirurgie ruky a místopředsedou České společnosti rehabilitace ruky, z čehož lze odvodit, že vedle plastické a estetické chirurgie je další hlavní oblastí jeho zájmu obor chirurgie ruky. Snaží se věnovat co nejširšímu spektru onemocnění ruky, od vrozených vad přes mikrochirurgii až po poúrazové rekonstrukce, přičemž v současnosti se intenzivněji věnuje endoskopickým technikám operací ruky a kompresivních neuropatií. V rámci společnosti chirurgie ruky se spolu s ostatními členy výboru snaží etablovat systém vzdělávání v oboru. Je ženatý a má tři děti.

PharmDr. Pavel Hassman

Zástupce vedoucího lékárníka nemocniční lékárny FN HK

Pavel Hassman se narodil 9. 6. 1966 v Hradci Králové. Po absolvování zdejšího Gymnázia Boženy Němcové vystudoval v roce 1989 obor Klinická farmacie na Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové. Po promoci začal pracovat v Lékárně 01 v Trutnově, kde v květnu 1992 složil atestaci z lékárenství I. stupně.

Od července 1992 do roku 1997 pracoval ve farmaceutické společnosti Glaxo.

V lednu 1997 se stal spoluzakladatelem Lékárny V Lipkách. Od listopadu 2003 do prosince 2010 pracoval ve společnosti GlaxoSmithKline na komerčních i nekomerčních pozicích. Za nejzajímavější a klinické farmacii nejvíce se blížíci považoval pozici New Product Introduction, tedy uvádění nových inovativních produktů na farmaceutický trh v České republice.

Současně s působením ve společnosti GlaxoSmithKline provozoval Lékárnu V Lipkách, do které se v lednu 2011 vrátil na pozici odborného zástupce a vedoucího lékárníka. Od 1. 9. 2014 byl PharmDr. Pavel Hassman jmenován zástupcem vedoucího lékárníka nemocniční lékárny ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové.

Je rozvedený, má dvě děti, dceru Kateřinu a syna Jana. Ve volném čase se věnuje sportu a práci na chalupě v Orlických horách.

Doc. MUDr. Josef Štásek, Ph.D.

Přednosta I. interní kardiologické kliniky FN HK

S platností od 1. 10. 2014 byl doc. MUDr. Josef Štásek, Ph.D., jmenován přednostou I. interní kardiologické kliniky.

Doc. Štásek se narodil 31. 12. 1955 v Hradci Králové. Studium na Gymnázium J. K. Tyla v Hradci Králové ukončil v roce 1975 a současně nastoupil na Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové, kte-

rou zakončil promoci v roce 1981.

Krátce pracoval na Patologicko-anatomickém ústavu FN v Hradci Králové. Po ukončení vojenské služby v roce 1982 nastoupil na Interní oddělení nemocnice ve Svitavách, kde pracoval do prosince roku 1985 jako sekundární lékař. V lednu 1986 přešel na místo sekundárního lékaře 2. interní kliniky FN v Hradci Králové. Od roku 1993 do konce roku 2001 pracoval jako odborný asistent na 2. katedře interních oborů LF UK v Hradci Králové. Od ledna 2002 do září 2014 byl vedoucím lékařem Oddělení intervenční kardiologie 1. interní kardiologické kliniky FN Hradec Králové a odborným asistentem Katedry interních oborů LF UK v Hradci Králové.

V roce 1984 složil atestaci 1. stupně, v roce 1990 atestaci 2. stupně z vnitřního lékařství a v roce 1994 atestaci z kardiologie. V roce 1999 ukončil postgraduální doktorandské studium na téma „Systémová imunitní odpověď u pacientů po perkutánní transluminální koronární angioplastice a stentu ve vztahu k restenóze a implantaci stentu“. V květnu 2009 byl jmenován docentem v oboru vnitřních nemocí. Od roku 1998 je držitelem osvědčení a licencí České lékařské komory v oboru kardiologie, invazivní kardiologie a vnitřní lékařství. Dlouhodobě se věnuje výuce studentů na LF UK a je školi- telem několika studentů postgraduálního studia. Podílel se na výuce několika lékařů v oboru intervenční kardiologie.

Od roku 1987 se věnuje intervenční kardiologii. Provedl několik tisíc diagnostických katetrizací, koronárních intervencí, intervencí vrozených a získaných srdečních vad. Uzavření defektu síňového septa u dospělého pacienta „Amplatzovým okluderem“ a implantaci balónkem nesené aortální chlopně provedl jako první v České republice.

Je členem České kardiologické společnosti, Evropské kardiologické společnosti, České internistické společnosti a České lékařské společnosti JEP. V současnosti je předsedou výboru pracovní skupiny intervenční kardiologie při České kardiologické společnosti.

Je autorem a spoluautorem více než 100 publikací. Byl hlavním řešitelem několika grantů IGA MZ České republiky.

Docent Štásek je ženatý, má dceru a syna. S rodinou žije v Litomyšli. Ve volném čase se věnuje sportu a kulturním aktivitám.

Spolupráce s Mayo Clinic a společná vědecká konference

Změna politického režimu, jejíž 25. výročí se (v době psaní tohoto příspěvku) blíží, přinesla mnohé pozitivní věci a mezi nimi také otevření hranic. Ne jen hranic zeměpisných, ale i lidských a osobních, vědeckých i odborných, komunikačních a cestovních. Je nezapomenutelnou zásluhou profesora Ladislava Chrobáka a profesora Alexe Schirgera, že těchto „otevřených hranic“ využili ku prospěchu naší fakulty a jejích studentů. Položili základy (nyní

již 24 let trávající) spolupráce, díky které se více než stovce studentů naší fakulty dostalo zcela mimořádné příležitosti být a pracovat na Mayo Clinic v Rochesteru, MN, USA a poznat „jiný svět“, jiné možnosti, jinou atmosféru, jiné kolegy, jiné zaměření výzkumu a jiný přístup. Funguje to díky nástupcům obou jmenovaných skvěle, ostatně pocity studentů, ale i vyjádření jejich školitelů v Rochesteru, jsou nezapomenutelné.

Po tolika letech úspěšné spolupráce, studentských pobytů, ale i několika residentur našich absolventů jsme se rozhodli, že se pokusíme udělat další krok. Po předběžném jednání na obou stranách jsme se rozhodli uspořádat společnou vědeckou konferenci. Krok, který by mohl otevřít spolupráci i na poli výzkumu a případně i společných projektů. Krok z naší strany dosti odvážný – Mayo Clinic je opravdu špička světové medicíny, obrovský kolos s tisíci lékaři, dokonalou výbavou a špičkovými vědci. První odezva ze strany Mayo byla příznivá. Oslovili jsme tedy v podstatě všechna naše pracoviště a výzkumné týmy s informací o takové možnosti. Někteří odmítli – necítili se na spolupráci s Mayo Clinic prozatím dostatečně připravení, dostatečně silní a výkonní. Z těch, kteří projevíli o společnou odbornou akci zájem, jsme sestavili nabídku, kterou jsme poslali kolegům do USA. Bylo zřejmé, že některá naše témata je zaujala, u některých odpověděli, že na nich momentálně nepracují. Samozřejmě lze předpokládat, že některé vědecké týmy z USA neměly o spolupráci s českými kolegy zájem, protože jsou plně vytíženy spoluprací s jinými subjekty.

Nakonec se ale našlo několik témat společného zájmu. Rozhodli jsme se tedy uspořádat jednodenní „Joint Scientific Conference“. Aby byla přínosná pro co nejširší obec, měla ve své dopolední části veřejné přednášky, ve většině koncipované tak, že ke stejné oblasti promluvil kolega z Mayo Clinic a následně přednesl svůj pohled reprezentant naší fakulty.

Vybraných bylo pět oblastí:

- Personalisovaná diagnostika a léčba v onkologii
- Mechanismy akce nových protinádorových léků a postupů

Debata s americkými hosty – zleva Prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.; Prof. MUDr. Zuzana Červinková, CSc.; Prof. MUDr. Martina Řezáčová, Ph.D.; Prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.; Prof. Zelalem Temesgen, M.D.; Assoc. prof. Stacey Rizza, M.D.; Prof. Robert B. Diasio, M.D.
Foto M. Fanta

- Perinatologie
- Imunologie ve virologii
- Vakcinologie

Zastoupení Mayo Clinic bylo více než reprezentativní – šest špičkových vědců, mezi jinými i profesor Robert R. Diasio, ředitel onkologického ústavu (a několik jeho spolupracovníků), a další. Z naší strany přednášela prof. Řezáčová, Dr. Kacarovský, prof. Bošítk, Dr. Hirsch a prof. Prymula. V úvodu jsme společně s profesorem Temesgenem při-

pomněli začátky a průběh naší spolupráce.

Přednášky z obou stran byly na výborné úrovni a téma zaplněná velká posluchárna toho byla dobrým důkazem.

Výhled do budoucna byl ale soustředěn do odpolední části, ve které proběhly workshopy k jednotlivým tématickým oblastem. Těch se mimo přednášející zúčastnilo mnohem více našich kolegů. Snahou bylo najít potenciální společné zájmy, na kterých by bylo možné dále pracovat. To nebylo a nebude jednoduché. I při účtě, kterou američtí kolegové mají k některým našim výsledkům (a přijeli velmi dobře „připravení“, znali naše publikace a vědecké výkony), jen málokdy jsme schopni nabídnout projekt s odpovídajícím finančním zajištěním, zabezpečenou přístrojovou technikou či tisícovými soubory pacientů. To jsme ale (obě strany) věděli již dopředu. O to cennější byl zájem amerických kolegů o některé naše projekty a jejich výsledky. Nebyl žádný důvod ke společenskému „poplácávání po zádech“ a ocenění vědeckých výsledků pracovníků lékařské fakulty a fakultní nemocnice bylo upřímné.

Rozcházelí jsme se s tím, že probereme potenciální témata detailněji a doufáme, že brzy přijde upřesňující nabídka ke spolupráci. Základy byly položeny.

Společná vědecká konference Mayo Clinic a Lékařské fakulty UK v Hradci Králové je v české medicíně akcí skutečně ojedinělou. Morální podporu jí vyjádřilo nejen Velvyslanectví USA v Praze, ale s velkým potěšením jsme na jejím zahájení uvítali i JM rektora Univerzity Karlovy, prof. MUDr. Tomáše Zimu, DrSc. a primátora města Hradce Králové MUDr. Zdeňka Finka. Že akci zahajoval a řídil děkan fakulty, prof. MUDr. RNDr. Miroslava Červinka, CSc., jistě není třeba ani dodávat.

Jsem pevně přesvědčen, že takovéto akce podpoří nejen vědecký rozvoj našich pracovišť, ale i jejich mezinárodní prestiž.

Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., Dr.h.c.
organizátor konference

Mayo Clinic and Charles University, Faculty of Medicine in Hradec Králové Joint Scientific Conference

October 16, 2014

Educational Center of the Faculty of Medicine in Hradec Králové

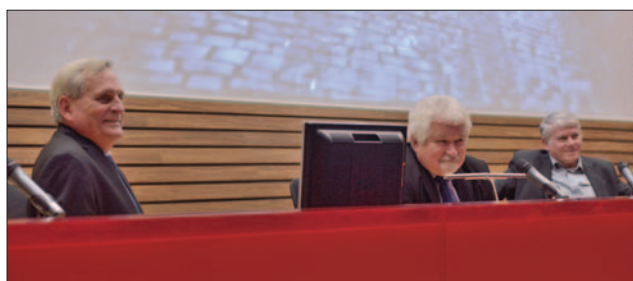
PROGRAM

	Attendance	8:30 – 9:00
1.	Opening	9:00 – 9:15
2.	“Mayo Clinic/Hradec Králové Faculty of Medicine Student Exchange” Zelalem Temesgen, Mayo Clinic, Vladimír Palička, Hradec Králové	9:15 – 9:30
3.	“Pharmacogenetics and genomics” Robert B. Diasio, Mayo Clinic “Personalized medicine in Oncology” Robert R. McWilliams, Mayo Clinic	9:30 – 10:25
4.	“Mechanism of action of new anticancer compounds” Debabrata Mukhopadhyay, Mayo Clinic “DNA damage response: friend or foe?” Martina Řezáčová, Hradec Králové	10:25 – 11:10
5.	“Perinatology” Brian C. Brost, Mayo Clinic “Diagnostic and prognostic value of biomarkers of infection and inflammation in preterm birth” Marian Kacerovský, Hradec Králové	11:10 – 11:55
	Lunch	12:00 – 13:00
6.	“Virus T cells interactions, Immunopathogenesis of HCV” Stacey A. Rizza, Mayo Clinic “A complex effect of lentiviruses on T cell signals” Pavel Boštík, Hradec Králové “Targeting B Cell Receptor-Like Signaling Restores Interferon-Alpha Production In Plasmacytoid Dendritic Cells Exposed To Hepatitis C Virus” Ivan Hirsch, Hradec Králové	13:00 – 13:45
7.	“INSIGHT (International Network for Strategic Initiatives in Global HIV Trials)” Zelalem Temesgen, Mayo Clinic	13:45 – 14:15
8.	“New trends in vaccinology” Jennifer Whitaker, Mayo Clinic “State of art in development of pneumococcal conjugate vaccines” and “Chickenpox and Herpes zoster vaccines” Roman Prymula, Hradec Králové	14:15 – 15:00
	Closing	15:00
9.	Workshops (closed meetings)	15:15 – 17:00

Den boje za svobodu a demokracii na LF UK v Hradci Králové

Při příležitosti oslav Dne boje za svobodu a demokracii se dne 13. listopadu 2014 uskutečnilo slavnostní setkání s podtitulem „25 let poté...“ a „Co všechno se změnilo od listopadu 1989?“. Ve Výukovém centru LF UK v areálu Fakultní nemocnice Hradec Králové se sešli členové akademické obce, bývalí studenti z revolučního roku 1989 a hosté. Hlavními řečníky a diskutéry byli protagonisté sametové revoluce doc. JUDr. Petr Pithart a biskup Mons. Václav Malý.

-red-

Děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové
zve na slavnostní večer

25 let poté...

Co všechno se změnilo od listopadu 1989?

Společně s Vámi se budou zamýšlet
a odpovídat na Vaše dotazy

doc. JUDr. Petr Pithart
Mons. Václav Malý, biskup

13. listopadu 2014 od 17 hodin
Velká posluchárna Výukového centra LF UK
v areálu Fakultní nemocnice Hradec Králové

Fotografie na plakátu: boje posádka v Praze, listopad 1989, výhled z Prahy v Hradci Králové

MUSEUM
Fakultní nemocnice Hradec Králové

Foto MUDr. Mašín, Ph.D.

Dvacáté výročí královéhradeckých ošetrovatelských dnů

Výroční královéhradecké ošetrovatelské dny si zaslouží malé ohlédnutí na počátky a poděkování všem, kteří pomáhali při organizaci i tvorbě odborného programu.

Když jsme se s kolegyní Bc. Hanou Ulrychovou rozhodly o uspořádání těchto dnů, jejich cílem mělo být:

- umožnit sestřím prezentovat výsledky své práce
- naučit se připravovat prezentace (zpočátku jsme používaly pouze slidy)
- studovat literaturu
- obohacovat a nechat se obohacovat účastníky konference
- v té době studovaly první studentky bakalářského studia, tedy umožnit jim publikovat.

Zdravotnictví má velkou přednost v tom, že vzdělání je jak u lékařů, tak sester nedílnou součástí jejich práce.

Při prvních královéhradeckých dnech, které byly uspořádány na Lékařské fakultě UK, nám velmi pomáhaly sestry z České asociace sester, Střední a Vyšší zdravotnická škola pod vedením tehdejší paní ředitelky PhDr. Ivy Smolejové, dále aranžér FN pan Jiří Kouřil, za Lékařskou fakultu UK Hradec Králové to byl pan V. Pánek a paní H. Jelínková. První Královéhradecké dny byly nazvány „Ošetrovatelská péče očima sester, lékařů a pacientů“. Dny měly vždy své motto. To byly 4 roky začátků. Následujících 14 let byla za organizační i odbornou přípravu odpovědná náměstkyně pro ošetrovatelskou péči Bc. Hana Ulrychová a její zástupkyně Mgr. Ivana Vašátková-Dvořáčková, Ph.D. Od roku 2011 pokračuje v této přípravě náměstkyně ošetrovatelské péče Mgr. Dana Vaňková a opět Mgr. Ivana Dvořáčková, Ph.D. Patří jim za toto pokračování velký dík.

Nutno říci, že v Hradci Králové pokračuje tradice vzdělávání ve spolupráci s odbornými společnostmi již mnoho let. Zprvu to byla Společnost československých lékařů, později Spolek lékařů českých, kde sestry vzdělávali především lékaři a později toto vzdělávání bylo provázáno i sesterskými prezentacemi. Sestry se mohly prezentovat při práci ve Společnosti sester. Vzpomenu-li na vzdělávání, nelze pominout tehdejší doškolovací ústav v Brně - Institut pro další vzdělávání nelékařských oborů, nyní Národní centrum pro ošetrovatelství nelékařských zdravotnických oborů a naši sestru Věru Petřivou, sestru pro vzdělávání ve FN Hradec Králové. V Hradci Králové vznikla pobočka Společnosti sester v roce 1968 (předsedkyně byla Vlasta Spoustová a vznik sekce geriatrické, diabetologické, nefrologické a další). Společnost sester pokračovala v činnosti, později společně jak Společnost, tak Asociace sester a v roce 1992 vznikla sloučením samostatná Česká asociace sester. Ve vedení České asociace sester pracovaly a o rozvoj sesterské profese se zasloužily Karolina Moravcová a Růžena Wágnerová, dále Hilda Vorlíčková a v současné době Mgr. Dana Jurásková, Ph.D., MBA. V roce 1990 zastávala funkci předsedkyně ČAS v Hradci Králové Vlasta Spoustová, která tuto funkci v roce 1992 předává Stanislavě Herdové. Po ní tuto funkci vykonávaly Mgr. Ivana Kupečková, MBA, Vladka Pavlicová a v současné době tuto funkci vykonává

Mgr. Ivana Šlaisová. Vždy byla velmi dobrá spolupráce s Českou asociací sester a s vedením ošetrovatelské péče FN HK zastoupené hlavní sestrou Bc. Hanou Ulrychovou, v dobách dřívějších sestrou KÚNZ Vlastou Spoustovou i tehdejším ředitelem MUDr. Kebortem, který nám již v šedesátých letech vozil náplně vrchních sester z Ameriky. Dále byla dobrá spolupráce s další hlavní sestrou Marií Křivánkovou, Emou Zatočilovou, Irenou Krejcarovou. Já, na pozici hlavní sestry FN HK, jsem velmi ráda spolupracovala s ČAS, v počátcích se Stáňou Herdovou, s ostatními předsedkyněmi spolupracovala moje nástupkyně Bc. Hana Ulrychová a nyní Mgr. Dana Vaňková. Cítím se stále součástí tohoto týmu a vážím si spolupráce s vedením ošetrovatelské péče FN. Naše sestry pracovaly a pracují v prezidiu ČAS a byly to Stanislava Herdová, Mgr. Ivana Kupečková, MBA, Hana Sündermanová, Mgr. Ivana Vašátková-Dvořáčková. Sestry s vysokoškolským titulem jsou úspěšně vystudované během let bakalářského studia na naší LF UK v HK a postupně studovaly magisterská či další studia, což je jistě pozitivní zjištění.

Obrátila jsem se na mladou generaci, aby pokračovala po našem nadšeneckém počátku, kdy se našich konferencí účastnili i lékaři. Když sestry zvedly hlavu, mluvilo se o novém pojetí ošetrovatelství, kde má u nás v informovanosti a nových poznacích zásluhu nejen doc. PhDr. Marta Staňková, ale i doc. PhDr. Dagmar Mastiliaková, Ph.D. Ošetrovatelství se stává vědním oborem, vznikla koncepce ošetrovatelství. Byla bych ráda a přála bych ošetrovatelství další rozvoj, vysokoškolsky vzdělané sestry by měly nejen publikovat, ale i realizovat výzkum ve prospěch našich pacientů, klientů.

Závěrem bych chtěla poděkovat Mgr. Daně Vaňkové a Mgr. Ivaně Dvořáčkové, Ph.D. a předsedkyni asociace sester Mgr. Ivaně Šlaisové za perfektní organizačně i odborně připravené slavnosti 20. královéhradeckých ošetrovatelských dnů, i za atmosféru, která je provázela.

Všem velké díky

*Jaroslava Pečenková
Emeritní hlavní sestra FN HK
pecenkovaj@lfhk.cuni.cz*

1. královéhradecké ošetrovatelské dny – pořádané na Lékařské fakultě UK Hradec Králové, r. 1994

XX. královéhradecké ošetřovatelské dny

Ve dnech 11.–12. září 2014 pořádala Česká asociace sester – Region Hradec Králové ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Hradec Králové, Lékařskou fakultou UK v Hradci Králové a s Nadací pro rozvoj v oblasti umělé výživy kongres XX. královéhradecké ošetřovatelské dny.

V rámci slavnostního zahájení kongresu probíhaly oslavy k 20. výročí pořádání této akce. U zrodu a tedy u pořádání I. královéhradeckých ošetřovatelských dní stála tehdejší hlavní sestra FN Hradec Králové paní Jaroslava Pečenková, která k této příležitosti přednesla úvodní příspěvek. Vyvrcholením jejího vystoupení bylo čestné poděkování těm, kteří se na této akci během let minulých i současných organizačně podíleli.

Hlavními tématy kongresu byly: Bezpečná nemocnice, Co přineslo uplynulých 20 let?, Ošetřovatelská péče v klinických oborech a Vzdělávání nelékařských pracovníků.

Úvodní přednášku, nazvanou *Kam směřuje české zdravotnictví*, přednesla Mgr. Alena Šmídová, hlavní sestra ČR. Za profesní organizaci Českou asociaci sester vystoupila prezidentka Mgr. Dana Jurásková, Ph. D., MBA, s příspěvkem *Novodobá historie České asociace sester*. Obě sdělení na sebe navazovala a dotkla se v současné době aktuálních témat, a to zhoršených pracovních podmínek sester především ve smyslu snižování počtu ošetřovatelského personálu na pracovištích při naopak větších nárocích na kvalitu a bezpečnost péče o pacienty. Dalším velkým tématem k diskusi byl nynější systém vzdělávání NLP, a to především všeobecných sester. Jak zaznělo později i v diskusi, problémy sestry vidí i v oblasti mezilidských vztahů a vzájemné komunikace na pracovišti. Hlasy z auditoria zazněly také na podporu sesterské profese, jak z pohledu kvalitního vzdělávání a vzájemné hrdosti, tak soudržnosti v dané profesi.

Po oba dny zaznělo celkem 36 zajímavých přednášek, vystaveny byly 3 postery. Pořadatelé se rozhodli za každý den odměnit nejlepší příspěvek. Účastníci kongresu měli možnost hlasovat na hlasovacím lístku. První den vybrali k ocenění příspěvek/dokument s názvem *Srdce na dlani*, který v roce 1996 natočil ve FN Hradec Králové filmový režisér Jan Špáta. Na kongresu ho představila paní Mgr. Dana Vlášková, vrchní sestra Kardiochirurgické kliniky FN Hradec Králové. Druhý kongresový den nejvíce zaujal a na všechny přítomné nejvíce zapůsobil, následně rozbouril i diskusi příspěvek vrchní sestry paní Jany Sieberové s názvem *Nestačí jen dobře žít, nýbrž důležité je i správně zemřít* z Centra domácí hospicové péče Hořice – Domácí hospic Duha, o.p.s. Hořice.

Na kongresu bylo zaregistrováno celkem 256 posluchačů a 118 studentů SZŠ a VOŠ Hradec Králové. Generálním partnerem byla firma B. Braun Medical s.r.o., akce byla podpořena doprovodnou výstavou 20 firem a dvěma mediálními partnery Mladá Fronta, a.s. a Florence. Organizačního zajištění se opět ujala firma HANZO Production, spol. s.r.o. Všem patří naše poděkování.

Chtěly bychom touto cestou poděkovat všem, kteří se podíleli na velice kvalitním, odborně a na vysoké úrovni připraveném kongresu, všem přednášejícím za jejich pečlivě zpracované přednášky a doufáme, že se i na příštích XXI. královéhradeckých ošetřovatelských dnech sejdem v honěm počtu.

Těšíme se na setkání s Vámi ve dnech 10.–11. září 2015.

*Mgr. Dana Vaňková
náměstkyně pro ošetřovatelskou péči
Mgr. Ivana Dvořáčková, Ph.D.
zástupkyně NOP
Fakultní nemocnice Hradec Králové*

Leon Dlačov: Okolo Hradce v bílém plášti – medicínské historky NENÍ VLK JAKO VLK

Na rtg oddělení se vyžaduje před irigoskopií nález, který získal klinik svým vyšetřením pacientova konečníku. Jednou si rtg laborantka před vyšetřením přečetla tento nález: Rektoskop zaveden do 20 cm volně, sliznice lehce zarudlá, bez erozí. Vlk.

Po skončené irigoskopii, když pacient odešel, povídá laborantka rentgenologovi: „Já jsem myslela, pane doktore, že se vlk používá jako lidový název pro podráždění kůže kolem konečníku, netušila jsem, že to je odborný termín.“ „To máte pravdu, paní Šváchová, ale tenhle Vlk je ten nový doktor na interně.“

Jubilejní 10. fakultní konference studentů doktorského studia

Konferenci zahájil spectabilis děkan – prof. MUDr. et RNDr. M. Červinka, CSc.

Dne 22. října 2014 se ve velké posluchárně Výukového centra Lékařské fakulty konala již podesáté soutěž studentů doktorských studijních programů. Jubilejní ročník zahájil spectabilis Lékařské fakulty UK v Hradci Králové prof. MUDr. et RNDr. Miroslav Červinka, CSc. a poté se rozběhla soutěž o nejlepší práci. Zaznělo 10 odborných sdělení, která byla prezentována studenty především vyšších ročníků napříč studijními obory, a to od teoretických až po klinické práce. Celá konference byla vedena v anglickém jazyce, přednášející byli podrobeni důkladné diskusi členy poroty i ostatními studenty, snažili se obhájit své výsledky a přesvědčit o významu své práce. Je potěšitelné, že kvalita přednesených sdělení byla vysoká, podobně měla i diskuse vysokou úroveň. Porota

Vítězové konference – MUDr. Vojtěch Mezera, MDDr. Zuzana Janovská a Mgr. Alžběta Filipová

zasedala ve složení Doc. MUDr. Michaela Adamcová, CSc. a Ph.D.; Doc. MUDr. Romana Ivančaková-Koberová, CSc.; Doc. MUDr. Milan Kaška, CSc.; Doc. MUDr. Pavel Živný, CSc. a prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D. Na prvním místě se umístila se sdělením *Bisfosfonate-related osteonecrosis of the jaw – a prospective analysis of 20 cases* MDDr. Zuzana Janovská (oborová rada Stomatologie, školitel Doc. MUDr. Radovan Slezák, Ph.D.). Druhé místo obsadili Mgr. Alžběta Filipová s prací *Primary cilia incidence in a myoblast cell line* (oborová rada Lékařská chemie a biochemie, školitelka prof. MUDr. Martina Řezáčová, Ph.D.) a MUDr. Vojtěch Mezera, který prezentoval výsledky studie s názvem *Comparison of acetaminophen toxicity in primary hepatocytes isolated from transgenic mice with different apolipoprotein* (oborová rada Fyziologie a patologická fyziologie, školitelka prof. MUDr. Zuzana Červinková, CSc.). Na závěr je nutné poděkovat všem soutěžícím a jejich školitelům za jejich práci a je třeba dodat, že dva z vítězů budou naši fakultu reprezentovat na mezinárodní konferenci studentů doktorských studijních programů, která se uskuteční v listopadu letošního roku v Hradci Králové. *prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D.*

JMENOVAČÍ ŘÍZENÍ

Prof. MUDr. Stanislav Míčuda, Ph.D. (Ústav lékařské farmakologie, LF UK HK)
profesor v oboru Lékařská farmakologie

Název přednášky: *Koncepce vědecké práce a výuky ve farmakologii – význam studia eliminačních procesů.*

Prof. RNDr. Zuzana Bílková, Ph.D. (Fakulta chemicko-technologická, Univerzita Pardubice)
profesorka v oboru Lékařská imunologie

Název přednášky: *Imunopatogeneze neurodegenerativních onemocnění; jak ovlivňuje hledání nových biomarkerů koncepci vědecké práce a výuky v lékařské imunologii.*

Dvacet let pravidelného transplantačního programu krevetvorných kmenových buněk ve FN HK

V červenci 2014 byla na IV. interní hematologické klinice FN HK provedena tisící transplantace kostní dřeně. Současně lékaři této kliniky v tomto roce slaví 20. výročí zahájení pravidelného programu transplantací krevetvorných buněk. K tomuto výročí proběhla 20. 8. 2014 tisková konference v prostorách IV. interní hematologické kliniky.

Transplantace kostní dřeně a periferních kmenových buněk patřily vždy mezi hlavní objekty zájmu hematologů v Hradci Králové. Do dnešní doby dosáhli mnoha národních a mezinárodních úspěchů nejen při výzkumu, ale také v léčebné praxi. Hematologové, původně z II. interní kliniky, začali s intenzivní přípravou transplantací pro klinické použití již koncem 60. let, pouze s malým zdržením za prvními mezinárodními centry. Bylo to v době, kdy bylo nutné zabezpečit pracovníky v nově vzniklé atomové elektrárně a v jaderném výzkumu. Výzkum podporovala armáda, protože se tehdy soudilo, že jde o metodiku léčby využitelnou při jaderných nehodách. V Hradci Králové byla v té době založena první tkáňová ústředna v Evropě. Byly zahájeny experimentální práce k získání kostní dřeně a její kryokonzervace.

Prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc., přednosta II. interní kliniky, podporoval transplantační program a umožnil jeho rozvoj v plně šíři v nově postaveném Bašteckého pavilonu, kde v roce 1997 došlo ke sloučení hematologických skupin II. interní kliniky a Oddělení klinické hematologie. O patnáct let později, v roce 2012, se stal přednostou IV. interní hematologické kliniky jeho mladší kolega doc. MUDr. Pavel Žák, Ph.D., který pokračuje v rozšiřování a modernizaci transplantačního programu.

Je zajímavé, že již v roce 1976 byla na pracovišti II. interní kliniky FN Hradec Králové provedena první alogenní transplantace kostní dřeně v Československu, a to včetně respektování základní shody v leukocytárních antigenech (HLA). V roce 1987 byly poprvé v Československu jako štěp použity místo kostní dřeně periferní krevetvorné kmenové buňky. Na opracování metodiky se nejvíce podílel prof. MUDr. Milan Bláha, CSc., a z tkáňové ústředny prim.

MUDr. Pavel Měříčka, CSc. Transplantace kostní dřeně jsou ve FN Hradec Králové rutinně prováděny až od roku 1994, kdy byl zahájen pravidelný program transplantace krevetvorných buněk. V témže roce se II. interní klinika FN Hradec Králové stala členem EBMT (European Blood and Bone Marrow Transplantation Group). Důležitým mezníkem se stal rok 1997, kdy se začaly kromě autologních rutinně provádět i alogenní transplantace. Pro zdárný průběh transplantací je nezbytná týmová práce. Chronologicky se na programu transplantací podíleli prof. MUDr. Jaroslav Vaňásek CSc.; prof. MUDr. Milan Bláha, CSc.; prim. MUDr. Pavel Měříčka, CSc.; prof. MUDr. Ladislav Jebavý, CSc.; MUDr. Oldřich Široký; prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D.; MUDr. Miloslav Kmoníček, Ph.D., a vedoucí transplantační skupiny doc. MUDr. Pavel Žák, Ph.D. Rozvoj programu si vyžádal jednak výchovu lékařů specializovaných na transplantační problematiku (MUDr. Alžběta Zavelová, MUDr. Jakub Radocha, Ph.D., MUDr. Miriam Lánská, doc. MUDr. Jan Horáček, Ph.D.), ale také specialistů z jiných oborů, kteří pomáhají předcházet a řešit nemalé množství problémů souvisejících především s diagnostikou a léčbou potransplantačních komplikací. V roce 2013 bylo autologně transplantováno 40 a alogenně 41 pacientů. Léčebné výsledky jsou ve všech parametrech plně srovnatelné s nejlepšími pracovišti západní Evropy sdruženými v EBMT. O úspěšnosti léčby svědčí i řada aktivit pacientů po prodělané transplantační léčbě. Jedním z příkladů může být výstup na Sněžku 5. září 2014, který byl projevem morální a fyzické síly pacientů, kteří prodělali nelehkou transplantační proceduru. Transplantační centrum dnes zajišťuje péči především pro pacienty Královéhradeckého a Pardubického kraje, ale částečně i okresů Havlíčkův Brod a Semily.

*Doc. MUDr. Pavel Žák, Ph.D.
IV. interní hematologická klinika,
FN a LF UK Hradec Králové
Prof. MUDr. Ladislav Jebavý, CSc.
FVZ, Hradec Králové, UO Brno*

Nové, modernější a praktičtější: Budoucím lékařům poskytne hradecká fakulta špičkové výukové zázemí

Modernější a pro studenty mnohem příjemnější se zanedlouho stane budova teoretických ústavů Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Objekt, který má přímo za zády zrekonstruované Šimkovy sady, je v současné době také obnovován. Přesněji jeho části v traktu C a D. Vše se daří realizovat především díky evropské dotaci z Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI).

pracoviště Ústavu histologie a embryologie (2. NP) přestěhováním ze svého původního působiště v traktu C. Díky těmto přesunům se podařilo získat místo pro vybudování moderní multimediální posluchárny pro 40 studentů a další posluchárny vybavené taktéž moderními přístroji a zařízeními. Změny dozná v nejbližších měsících i technické vybavení současné velké posluchárny, které už plně nevyhovuje výuce. Díky přestěhování Ústavu

Projekt s příhodným označením MOTUL, jenž je zkratkou oficiálního názvu Modernizace budovy teoret. ústavů LFHK UK v HK, v sobě zahrnuje celou řadu aktivit. Během realizace totiž došlo i na stěhování některých ústavů. „V současné době má fakulta nedostatek vyhovujících a moderně vybavených učeben, poslucháren a laboratoří pro zajištění a rozvoj kvalitní výuky a podmínek pro výzkum,“ uvedl garant projektu doc. Ing. Josef Hanuš, CSc. Pomyslná akce „Kulový blesk“ byla zahájena přestěhováním Ústavu soudního lékařství do areálu Fakultní nemocnice v Hradci Králové, kde pro něj od konce roku 2012 byla připravena vhodná budova. Tímto krokem došlo k uvolnění částí prvního a druhého nadzemního podlaží v traktu D budovy teoretických ústavů. V těchto místech došlo k rozšíření pracoviště Ústavu anatomie (1. NP) a nově vzniklo pra-

soudního lékařství bylo možné rozšířit výukové prostory Ústavu anatomie, především pak piteven, které budou poskytovat kvalitnější a komfortnější podmínky pro práci s těly a dalšími preparáty. Ústav histologie a embryologie rozšířil své kapacity i do podkrovních prostor traktu D, které se proměnily v tzv. praktikárnu, neboli učebnu s mikroskopy pro 40 studentů. Změn si cení i přednášející, i pro ně budou pořízena zařízení umožňující výuku dle nejnovějších trendů.

Realizací projektu **Modernizace budovy teoret. ústavů LFHK UK v HK – MOTUL (CZ.1.05/4.1.00/11.0249)** získá fakulta celkem 1 769 m² zrekonstruovaných ploch pro pedagogickou a výzkumnou činnost.

Mgr. Petra Kubižňáková
Mgr. Petra Smolová

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

OP Výzkum a vývoj
pro inovace

Multioborové sympozium – Bolesti zad

V Lázních Bělohrad v moderních prostorách Spa Resortu Tree of Life proběhl ve dnech 11.–12. září 2014 první ročník Multioborového sympozia na téma „Bolesti zad“, které uspořádala Neurochirurgická klinika LF UK a FN Hradec Králové ve spolupráci s agenturou Medical & Pharma Promotion.

Bolestmi zad trpí až 70 % dospělé populace, jsou druhou nejčastější příčinou návštěvy praktického lékaře a druhou nejčastější příčinou dočasné pracovní neschopnosti v ČR. Péče o tyto pacienty vyžaduje komplexní přístup více medicínských oborů a hlavně koordinovanou mezioborovou spolupráci. Hlavním cílem sympozia bylo rozšíření odborných pohledů na tuto velmi složitou biopsychosociální problematiku, dále snaha informovat o moderních diagnostických a terapeutických možnostech, v neposlední řadě také předat své velmi cenné praktické zkušenosti kolegům z jiných oborů a zjednodušit tak spolupráci.

Zájem odborné veřejnosti z nemocničních a soukromých ambulantních pracovišť, a to z oborů neurochirurgie, neurologie, ortopedie, radiologie, rehabilitace a fyzioterapie, byl překvapivě velký, sešlo se nás více než 100 účastníků. Původně byla akce organizována spíše na regionální úrovni, ale díky účasti kolegů z Brna, Prahy, Pardubic, Ostravy a Karviné jsme se posunuli na úroveň prakticky celostátní. Z řad FN HK se svými odbornými příspěvky vystoupili neurochirurgové V. Málek, K. Zadrobílek, T. Hosszú, P. Póczyos, P. Krůpa, R. Kostyšyn, M. Bartoš, onkolog L. Slováček, algeziolog J. Hruběšová, stomatolog M. Kapitán, neuroradiolog P. Ryška, RTG laborant M. Pražáková, E. Urbanová z oddělení nukleární medicíny, geriatr B. Jurašková, psy-

chiatr P. Mílek, L. Pavlíková z osteocentra, fyzioterapeut L. Chudomská a zdravotní sestřička H. Šimůnková. Tímto chcí znázornit, jaký multioborový rozsah sympozium mělo.

Odborný program byl velmi bohatý a zajímavý, celkové hodnocení akce účastníky bylo velmi dobré a věříme, že nové poznatky či náhledy na tuto problematiku z jiného úhlu pohledu obohatily každého. Rozhodli jsme se, že v organizaci podobných multioborových kongresů bychom mohli pokračovat, společných odborných problematik je totiž hodně. A věříme, že v příštích ročnících se setkáme s větším zájmem i zdejších klinických neurologů a rehabilitačních pracovníků. Medicína nemá hranic vnějších ani vnitřních, spolupráce je vždy ve prospěch pacienta a zdravotníků samotných.

*Za organizační výbor Neurochirurgické kliniky
Roman Kostyšyn*

Odborné akce pořádané pracovišti FN a LF UK, které se uskuteční v následujícím období:

21. 1. 2015	XIX. Vědecká konference Lékařské fakulty UK a FN HK Výukové centrum Lékařské fakulty v areálu FN HK
5.–6. 3. 2015	17. Moravské urologické sympóziu - ve spolupráci s Urologickou klinikou FN a LF UK Karlova Studánka
25. 3. 2015	Hradecký den fyzikální a rehabilitační medicíny

Centrum biomedicínského výzkumu a novinky v biodozimetrii

V laboratořích Centra biomedicínského výzkumu ve FN v Hradci Králové probíhá od září testování zcela nové a unikátní metody, která dokáže mimořádně rychle určit, jak silně zasáhlo člověka případné radioaktivní záření. Tuto technologii budou moci využít nemocnice, jaderné elektrárny i armády po celém světě. Výzkum je o to zajímavější, že se po téměř deseti letech přestěhoval z Fakulty vojenského zdravotnictví právě do Centra biomedicínského výzkumu ve Fakultní nemocnici. Jeho pokračování totiž finančně podpořila prestižní americká agentura National Institutes of Health. „Našli jsme metodu, která je časově méně náročná, jednoduchá a výkonná na objem vzorků. Zaměřili jsme se na DNA v mitochondriích. Změny zde zůstávají nejdéle a dají se kvantifikovat,“ vysvětlil vědecko-výzkumný pracovník CBV a FVZ Aleš Tichý.

Skupina osmi českých vědců a lékařů z Hradce Králové se spolu s kolegy z Velké Británie a ze Španělska zaměřila na využití znalostí nového vědního oboru – biodozimetrie, který určuje, jak velkou dávkou byl člověk ozářen.

„Biodozimetrie mne zajímala již při studiu na Fakultě vojenského zdravotnictví. Mnoho vynálezů, které pomáhají

lidstvu, se zrodilo původně u vojáků, a pak našlo široké uplatnění v civilním prostředí. Stejně tak to bude i s naším výzkumem,“ doplňuje Aleš Tichý.

Pilotní projekt bude nyní jeden rok pokračovat ve Fakultní nemocnici, když vše dopadne dle předpokladů vědeckého týmu, pokusí se studii rozšířit a případně získat patent. Výsledkem bude jednoduše použitelná a přesná nová metoda, která bude navíc schopna zvládnout velké množství vzorků od desítek lidí najednou. Vojáky zajímá především pro případ vojenského konfliktu, ale využití nalezne i v jaderném průmyslu a ve zdravotnictví. Výzkumu se ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové daří především díky možnosti profesionální spolupráce s lékaři na oddělení onkologie, kde byl zajištěn přístup k pacientům, kteří jsou během léčby ozářováni. „Získáváme tak vzorky před ozářením, během něj i po něm. Celkem jsme zatím domluvení s dvaceti pacienty a výhodou je určitě také to, že víme přesně, jakým dávkám ozáření jsou vystavováni. Pro náš výzkum je tato spolupráce naprosto zásadní,“ dodává Aleš Tichý.

Ing. Zuzana Boučková
PR manažerka CTBT a CBV

XII. soudnělékařský den

Dne 11. 9. 2014 se v Malém sále Kongresového, výstavního a společenského centra Aldis v Hradci Králové uskutečnil **XII. soudnělékařský den pro orgány činné v trestním řízení**, pořádaný Ústavem soudního lékařství LF UK a FN v Hradci Králové. Úvodní slovo přednesl ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové, prof. MUDr. R. Prymula, CSc., Ph.D.

V rámci přednáškového programu aktivně vystoupili všichni lékaři ÚSL s odbornými sděleními na téma dušení, toxikologie v soudnělékařské praxi, methanol, střelné poranění (kasuistika), prochlazení a dekapitace. Na odborné akci se aktivně podíleli dva vzácní hosté: plk. RNDr. Hana Eliášová, Ph.D., z Kriminálního ústavu Praha, s prezentací na téma metody současné forenzní antropologie;

a MUDr. Igor Dvořáček, Ph.D., přednosta ÚSL FN v Ostravě, s odborným kasuistickým sdělením na téma útoku zemním plynem. V posterové sekci byly uvedeny příspěvky věnované poranění okružní pilou, nálezům při utopení a dále sdělení dokumentující raritní pitevní nálezy (thorakolit, pancéřové srdce, obrovské výdutě věnitých tepen).

Přednáškového dne se stejně jako v loňském roce zúčastnilo přes 300 posluchačů z řad Policie České republiky, státních zástupců, soudců, techniků OKTE PČR a dalších odborností, a to jak z Královéhradeckého kraje, tak z okolních regionů. Akci finančně podpořila Lékařská fakulta UK v Hradci Králové.

MUDr. Miroslav Šafr
Ústav soudního lékařství LF UK a FN

**V uplynulém období oslavili své životní jubileum,
ke kterému jim dodatečně blahopřejeme,
tito vedoucí pracovníci FN a LF UK:**

45 let

doc. MUDr. Jiří Doležal, Ph.D., primář Oddělení nukleární medicíny FN HK

50 let

prof. MUDr. Jaroslav Mokřý, Ph.D., přednosta Ústavu histologie a embryologie LF UK HK

60 let

prof. MUDr. Miroslav Kuba, CSc., přednosta Ústavu patologické fyziologie LF UK HK
doc. MUDr. Stanislav Plíšek, Ph.D., přednosta Kliniky infekčních nemocí LF UK a FN HK

Studentky na chlapeckých středních školách – Klasické gymnázium a reálka v Hradci Králové

Výnosy ministerstva kultury a vyučování od počátku 20. století dávaly dívkám možnost účastnit se výuky na chlapeckých školách (tzv. hospitování). Vydané povolení se týkalo gymnázií a reálků, privátní studium bylo povoleno i na obchodních akademiích. Dívky mohly být zapsány jako privatistky nebo hospitantky. Dané povolení mělo svoje negativa, dívky mohly být sice s chlapci přítomny vyučování, ale při výuce nesměly být zkoušeny ani klasifikovány. Privatistky se podrobovaly pouze semestrálním a výročním zkouškám. Po absolvování předepsaných zkoušek obdržely vysvědčení. O přestávkách jim byla vyhrazena zvláštní místnost, procházení po chodbách v respiriích jim nebylo dovoleno, do třídy mohly vstoupit až za profesorem, ze třídy vycházely před ním. Hospitantky jako mimořádné žákyně navštěvovaly vyučování pouze vybraných předmětů. Jejich počty však byly minimální. Jako řádné žákyně se mohly dívky účast-

Budova gymnázia, slavnostní otevření školy, 1927

nit výuky až po zavedení koedukace, která byla povolena na chlapeckých školách až po roce 1918.

Na královéhradeckém klasickém gymnáziu a reálce byly počty dívek nízké i po roce 1918. A to i přesto, že od roku 1920 bylo zrušeno i omezení platné pro města, kde se zároveň nacházela dívčí střední škola. Toto omezení totiž dovolilo vedení chlapeckých ústavů odmítat dívky s odkazem na upřednostnění možnosti studia na dívčí střední škole ve městě.

1. KLASICKÉ GYMNAZIUM V HRADCI KRÁLOVÉ

Gymnázia jsou nejstarším typem středních škol. Byla koncipována jako všeobecně vzdělávací školy. Postupným vývojem se gymnázia začala dělit na klasická, reálná, reformní reálná a gymnázia tzv. děčínského typu. Klasická gymnázia byla charakterizována důrazem na výuku klasických jazyků a literatur. Od ostatních gymnázií se lišila především výukou řečtiny a většími hodinovými dotacemi latiny. V období první republiky byla gymnázia tohoto typu na ústupu.

V Hradci Králové bylo klasické gymnázium výhradně chlapeckým ústavem. V období první republiky bylo jedním ze tří mimopražských gymnázií tohoto typu a patřilo k nejvyhledávanějším u nás. Od roku 1863 do roku 1936 ho absolvovalo 7 471 žáků. Školné na gymnáziích činilo v období první republiky 200 korun za pololetí. Studenti připláceli na učební pomůcky, na tělocvičné nářadí, inkoust, tiskopisy a pojistné, platily se i přijímací taxy a případně také dobrovolný poplatek na fond chudých studujících. V roce 1927 získalo gymnázium novou moderní budovu postavenou podle projektu Josefa Gočára. Slavnosti otevření nové budovy probíhaly ve dnech 3. a 4. září 1927, kdy škola přijala na památku absolventa školy a ministra financí dr. Aloise Rašína název *Rašínova státní gymnasium v Hradci Králové*. Posléze byl název rozšířen na *Rašíново státní československé gymnasium v Hradci Králové*. V období protektorátu se změnil název na *Státní gymnasium*.

Studentky na královéhradeckém gymnáziu

Až do školního roku 1906/7 bylo gymnázium výhradně chlapeckým ústavem, první žákyni privatistku povolila zemská školní rada přijmout 20. října 1906. První dívka zde maturovala jako hospitantka roku 1912. V následujících letech studovaly dívky stále jako privatistky, ovšem ve velmi malém počtu, případně i jako hospitantky. Ve školních letech 1911/12 až 1916/17 bylo celkem na gymnáziu průměrně pět až sedm dívek ročně. Ve školním roce 1916/17 maturovala na klasickém gymnáziu první privatistka Marie Michlová. V tomto školním roce mělo gymnázium 294 žáků, z nich bylo 6 privatistek, jedna nezapsaná hospitantka – absolventka lycea ve třídě VII. a čtyři nezapsané hospitantky – absolventky lycea ve třídě VIII. Ve školním roce 1917/18 studovalo 307 žáků, z nich bylo pět privatistek a jeden privatista. Na ústav byly také přijaty dvě hospitující externistky, absolventky lycea, jedna do VII. a jedna do VIII. třídy. V následujícím školním roce studovala na gymnáziu pouze jediná dívka – privatistka.

Na základě ministerského výnosu ze dne 19. 8. 1919 bylo povoleno přijímat dívky na chlapeckých středních školách v případě, že na dívčí střední škole byl naplněn počet dívek. Z privatistek se tedy staly řádné žákyně, jejich počty však na chlapeckých ústavech, tj. i na hradeckém gymnáziu, stoupaly pozvolna. Teprve ve druhé polovině dvacátých let mělo gymnázium více jak 20 studentek, ve školním roce 1929/30 studovalo na škole celkem 262 chlapců a 39 dívek. V první polovině třicátých let počty řádných žákyň na klasickém gymnáziu stoupaly. Ve školním roce 1932/33 studovalo na gymnáziu celkem 67 dívek, o rok později 59 dívek, ve školním roce 1934/35 to bylo 46 studentek, v následujícím roce 34 dívek. Ve druhé polovině třicátých let začaly počty dívek na klasickém gymnáziu klesat, uchazečky o studium byly znovu odkazovány na dívčí reálné gymnázium, přestože

toto omezení bylo zrušeno na základě výnosu v roce 1929. Školní rok 1938/39 vykázal tak z 576 řádných žáků pouze 15 dívek. Celkový počet studentek ve všech ročnících klesal v průběhu čtyřicátých let v některých školních letech dokonce pod deset. Na konci školního roku 1940/41 bylo ve škole 495 žáků, z toho 14 dívek. Na konci školního roku 1944/45 mělo gymnázium 279 studujících, z toho pouze 3 dívky.

Počet studentek začal narůstat až po roce 1945. Ve školním roce 1947/48 bylo na škole 357 řádných studujících, z toho 279 chlapců (+ jeden privatista) a 78 dívek. V tomto školním roce měla škola dokonce „dívčí“ třídu, kdy ze třiceti studujících bylo 23 dívek. Ve školním roce 1950/51 byl ústav přejmenován na *Gymnázium J. K. Tyla*. Ministerstvo školství a osvěty výnosem ze dne 25. srpna 1951 rozhodlo o spojení původního klasického gymnázia s reálným gymnáziem počínaje školním rokem 1951/52. Od tohoto školního roku mělo tedy město Hradec Králové pouze jednu střední školu typu gymnázia, dívky měly stejnou možnost studia na této škole jako chlapci.

2. REÁLKA

Jako typ střední školy se reálky konstituovaly v šedesátých letech 19. století. Hradecká reálka patří k nejstarším ústavům v Čechách. Původní účel reálék (zpočátku nižších) byl spíše praktický, převahu měly předměty rázu technického. Výuka byla zaměřena na matematiku, přírodní vědy, deskriptivní geometrii a kreslení. Jazykově se reálky zaměřovaly na živé jazyky, většinou němčinu a francouzštinu. Jako vyšší střední školy se přeměnily na typ školy, která připravovala studenty k vysokoškolskému studiu technickému.

Budova reálky, 1923

Koncem třicátých let změnila škola názvy: ve školním roce 1937/38 se stala *Státní československou reálkou v Hradci Králové* a o rok později *Státní reálkou v Hradci Králové*. Velký příliv žáků na ústav nastal ve školním roce 1938/39 po odtržení pohraničních území, stoupl počet na 683, přišla i řada nových profesorů. Výnosem protektorátního ministerstva školství ze dne 6. 8. 1941 byly v organizaci českých středních škol s okamžitou platností nařízeny podstatné změny. Všechny reálky, tedy i hradecká, měly být postupně přeměněny na osmiletá chlapecká reálná gymnázia. Chlapecká státní reálka byla v roce 1942 nuceně spojena s dívčím reálným gymnáziem pod společnou správou v *Státní reálné gymnázium*. Zemská školní rada rozhodnutím ze dne 9. října 1942 ustanovila pro chlapecké reálné gymnázium a dívčí reálné gymnázium společného správce. Počínaje školním rokem

1951/52, na základě rozhodnutí ministerstva školství a osvěty, došlo ke sloučení reálného gymnázia s klasickým gymnáziem. Tím skončila dlouholetá tradice této školy. V budově původní reálky v Komenského ulici čp. 234 sídlí dnes Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola.

Studentky na královéhradecké reálce

Počet dívek, které by chtěly studovat technické obory a vybíraly si proto reálku jako střední školu, nebyl v 1. polovině 20. století velký. Ve školním roce 1910/11 bylo zapsáno 424 žáků a jedna privatistka Marie Hlaváčková, která byla také první maturantkou reálky. Ve školním roce 1915/16 byla vedle 395 řádných žáků zapsána jedna privatistka a jedna hospitantka. Po vzniku Československé republiky v roce 1918 mohla škola

Studenti a studentky VI. B třídy královéhradecké státní reálky před budovou školy, 1940

přijímat řádné žákyně, ale počet dívek téměř nerostl. Ve školním roce 1918/19 bylo zapsáno 500 řádných žáků, dvě privatistky a jedna hospitantka. Ve školním roce 1919/20 studovalo 588 žáků, z toho dvě řádné žákyně a jedna privatistka. Počet dívek i v dalších letech stoupal jen pozvolna. Ve školním roce 1929/30 měla škola 364 žáků, z toho 12 žákyň. Ve školním roce 1938/39 bylo zapsáno 619 řádných žáků, 64 řádných žákyň. Ve čtyřicátých letech byl nejvyšší počet řádných žákyň na škole ve školním roce 1941/42, kdy vedle 408 chlapců studovalo 34 dívek. V následujících letech došlo k celkovému poklesu počtu studujících, počet dívek ve všech ročnících školy v jednotlivých školních letech nedosahoval do konce války ani čísla 15. Ke zvýšení počtu studujících dívek došlo až po osvobození, ve školním roce 1945/46 jich na chlapeckém reálném gymnáziu studovalo 20, o rok později 36, v následujícím školním roce 1948/49 – 35. Z uvedených údajů vyplývá a potvrzuje to i vzpomínky pamětníků, že dívky většinou využívaly pouze nižší stupeň školy, po jehož absolvování odcházely nejčastěji na dvouletou obchodní školu při hradecké obchodní akademii nebo využívaly další možnosti studia ve městě.

Závěr

Velká zásluha patří dnes pro mnohé již bezejmenným studentkám, které se jako první odhodlaly vydat na cestu studia na chlapeckých školách do té doby pro ně nedostupných. V Hradci Králové byly samozřejmě další střední a odborné školy, určené studentům, např. zámečnická (průmyslová) nebo koželužská škola. Na tyto školy se dívky vzhledem k zaměření studia vůbec nehlásily nebo byl jejich počet zcela zanedbatelný.

*PhDr. Pavla Koritenská,
Muzeum východních Čech v Hradci Králové*

Výstava LISTOPADY připomíná historii studentského svátku od roku 1939 do současnosti

Tisková zpráva

Univerzita Karlova v Praze

Praha 11. listopadu 2014 – V pražském Karolinu bude 17. listopadu 2014 za účasti prezidentů pěti střeoevropských států otevřena výstava *Listopady/Novembers*. Půjde patrně o největší výstavu připravenou k letošnému výročí studentského svátku. Věnovat se bude nejen sametové revoluci a listopadu 1939, ale také válečným událostem, které vedly k vyhlášení Mezinárodního dne studentstva a proměněm svátku za vlády KSČ.

Dne 17. listopadu 1939, po pohřbu studenta Jana Opletala a protiněmeckých demonstracích, byly uzavřeny vysoké školy, popraveno devět studentských reprezentantů a více než tisícovka studentů poslána do koncentračního tábora. Stovkám vysokoškoláků se ale podařilo odejít do exilu, zapojit se do československé zahraniční armády a prosadit 17. listopad jako celosvětově uznávaný studentský svátek.

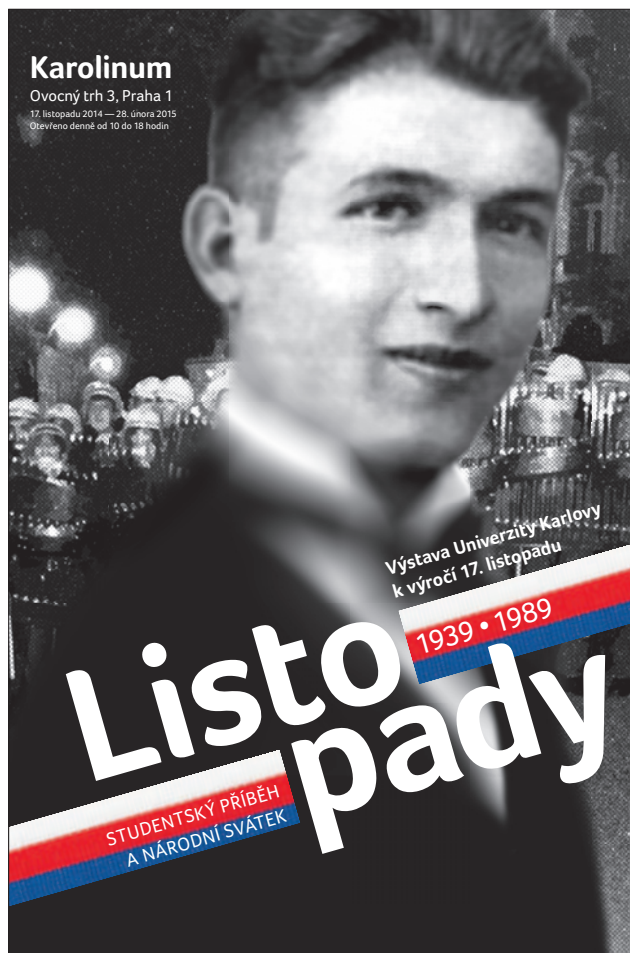
Chceme ukázat nejen dramatické válečné události, ale také to, jak se pracovalo se 17. listopadem jako prostředkem diplomacie a propagandy. Českoslovenští studenti v tom měli obrovský úspěch a 17. listopad se za války připomínal na všech obydlených kontinentech,“ vysvětluje jeden z autorů expozice **Petr Cajthaml**, vedoucí Archivu Univerzity Karlovy.

Po válce se díky tomu v Praze scházely celosvětové studentské kongresy a také nově založený Mezinárodní svaz studentů se usídlil v hlavním městě Československa. Po nástupu komunistů se ale svaz dostal do područí politiky a západní organizace z něj vystoupily.

„Následovalo čtyřicet let, během něžž byl svátek Mezinárodního dne studentstva zprofanován jako režimní slavnost. Až při 50. výročí v listopadu 1989 se jej chopili nezávisle přemýšlející studenti a svátek díky nim dostal nový význam,“ říká druhý z autorů výstavy historik **Jakub Jareš**.

Výstava připomene také osudy lidí, kteří 17. listopady v uplynulých 75 letech prožívali a spoluutvářeli jako demonstrující studenti, vězni v koncentračních táborech i komunistických věznicích, českoslovenští vojáci v zahraničí nebo členové vedení univerzity.

Podstatnou část expozice tvoří dobové rozhlasové a televizní nahrávky. „Podařilo se nám získat například projevy

Emila Háchy a Edvarda Beneše bezprostředně reagující na popravu studentů a uzavření vysokých škol. Mají zcela protikladný náboj, první rezignovaný a uklidňující, druhý odhodlaný a burčující,“ doplňuje Jareš.

Na výstavě bude možné vyslechnout také unikátní nahrávky rozhlasových her o 17. listopadu, které vytvořili českoslovenští studenti za války v Anglii. „Jsou někdy až úsměvně patetické, ale to k napětí válečné doby patří,“ uzavírá **Petr Cajthaml**.

Představeny budou také videozáběry z listopadu 1989 či nahrávka pořadu Svobodné Evropy, v níž poprvé zazněla informace o „mrtvém studentovi“ z Národní třídy.

Mgr. Petr Cajthaml

Listopady/Novembers
Výstava Univerzity Karlovy
k výročí 17. listopadu 1939 a 1989
Karolinum (křížová chodba)
Ovocný trh 3, Praha 1
17. 11. 2014 – 28. 2. 2015
otevřeno denně 10.00–18.00 hod
(17. 11. od 15.00 hod.)
vstup zdarma

Výstava je v české a anglické jazykové verzi.

Dne 18. listopadu ve Vlasteneckém sále Karolina proběhla konference **Univerzita a/versus totalita**, které se zúčastnili pamětníci listopadových událostí 1939 a 1989. Šlo nejen o historický odkaz, ale také reflexi, jak se 17. listopady otiskly v nás.

Lavička Václava Havla v Hradci Králové

Hradec Králové je v pořadí sedmým městem ve světě, kde můžete usednout na Havlovu lavičku. Dne 4. října letošního roku byla slavnostně odhalena před Městskou knihovnou ve Wonkové ulici, symbolicky v předvečer nedožitých narozenin Václava Havla.

Slavnostní odhalení Havlovu lavičky 4. října.

S myšlenkou Lavičky Václava Havla, coby pamětního místa připomínajícího osobnost světového dramatika a bývalého prezidenta, přišel český velvyslanec v USA Petr Gandalovič. Záměrem tohoto projektu, koordinovaného a zaštitovaného Knihovnou Václava Havla (www.vaclavhavel-library.org), je vytvoření sítě míst ve veřejném prostoru, jež mohou přispět k setkávání a vedení skutečného dialogu – míst, kde bude možné diskutovat a přemýšlet v duchu ideálů a životních postojů Václava Havla. Autorem díla je architekt, designer a Havlův přítel Bořek Šípek. Hovořící demokracie, jak celou instalaci nazval sám autor, má podobu zahradních křesílek ozdobených skleněnými srdíčky a lístky, která jsou spojena kulatým stolem s otvorem uprostřed. Středem pak prorůstá lípa, národní strom a symbol.

Slavnostního odhalení lavičky v Hradci Králové se účastnilo hned několik osobních přátel Václava Havla, přede-

vším autor díla Bořek Šípek, přijel také Karel Schwarzenberg, Ivo Mathé a Andrej Krob, patří mezi ně i náměstek primátora města Hradce Králové Josef Krofta. Nechyběla ani Marta Smolíková, výkonná ředitelka Knihovny Václava Havla.

První Lavička Václava Havla byla odhalena prakticky před rokem ve Washington D.C. na Georgetown University, ještě v prosinci 2013 následoval Dublin, kde ji naleznete v Parku sv. Patricka. V únoru 2014 se přidala Barcelona, i tady je Havlova lavička umístěna v parku (Parc de la Ciutadella) v těsné blízkosti katalánského parlamentu. První Lavička v České republice byla odhalena samozřejmě v Praze, a to 1. května letošního roku na Maltézském náměstí, v rodném

Marta Smolíková, výkonná ředitelka knihovny V. Havla s náměstem primátora Josefem Kroftou a autorem díla, Bořek Šípek.

Foto MUDr. O. Procházková

domě V. Havla. Následovaly České Budějovice, kde originální památník naleznete v areálu Jihočeské univerzity. Jako šesté v pořadí se připojily Benátky, dne 27. září byla Havlova lavička odhalena na ostrově San Servolo. -red-

UKÁZKY NOVINEK V LÉKAŘSKÉ KNIHOVNĚ (10/2014):

SPERLING, Mark A. *Pediatric endocrinology. Fourth edition.* Philadelphia, PA: Elsevier/Saunders, 2014, xv, 1061 p. ISBN 978-145-5748-587.

Jednosvazková publikace nabízí kompletní pokrytí všech aspektů základního výzkumu a klinické praxe. Ideální pro pediatry a endokrinology.

ŠTECHOVÁ, Kateřina, Šárka SLABÁ a Pavlína PIŤHOVÁ. *Není bezvýchodných situací, aneb, Příběhy lidí s diabetem.* Praha: Maxdorf, c2014, 216 s. ISBN 978-807-3453-817.

Současná diabetologie disponuje velmi účinným a široce strukturovaným farmakoterapeutickým „arsenálem“, který spolu s moderní technikou významně změnil život velkého počtu nemocných s diabetem. Moderní medicína dokáže pacientům prodloužit období bez komplikací a zajistit tak nadlou-

ho kvalitu života srovnatelnou se zcela zdravým člověkem. Po delší době je však úspěch léčby diabetu stále více závislý na ochotě pacienta s nemocí bojovat. Psychologie a psychiatrie je však v diabetologii stále ještě podceňovaným tématem.

HART, Radek. *Degenerativní onemocnění páteře.* Praha: Galén, 2014, xii, 291 s. ISBN 978-807-4920-677.

Bolest bederní páteře patří k onemocněním s velmi častým výskytem. Pacienti s těmito bolestmi často postupně navštěvují řadu lékařů různých oborů v naději, že naleznou pomoc. Četnost výskytu bolesti bederní páteře potvrzuje, že jde o celosvětově významný nejen medicínský, ale i sociálně-ekonomický problém. Předkládaná monografie přináší komplexní pohled na tuto problematiku. Publikace je určena ortopedům, chirurgům a traumatologům, ale i diagnostikům, neurologům a fyzioterapeutům věnujícím se problematice poranění pohybového aparátu.

Mistrovsky provedené kresby lidí i zvířat, drobné grafiky, Galerie Na Hradě zaplněná dokonalou anatomicou kresbou, která však nepostrádá osobitou invencí svého autora, taková byla výstava akademického malíře a grafika Jana Kavana, která se konala ve sloupové síni Lékařské knihovny na přelomu měsíce září a října. Jan Kavan své postavy sice jakoby zbavuje prostoru, protože je nechává viset či vznášet se na čistě bílé ploše pozadí, nicméně dokonalou technikou airbrush je schopen svým kresbám vtisknout jejich vlastní perspektivu a prostorový rozměr, takže o to naléhavěji z bílé plochy vystupují. Autor volí způsob zobrazení jakoby v několika vrstvách, v pohybu, v různých gestech a často kombinuje zástupce lidské i živočišné říše.

Jan Kavan absolvoval Střední i Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, na počátku v ateliérech Antonína Strnadela a Jiřího Trnky, později u Zdeňka Sklenáře, kde se navíc setkal s tehdejšími asistenty Jiřím Andřelem. Právě jeho znalost grafických technik a lidského těla dokázala kromě Jana Kavana oslovit i řadu dalších studentů. Nedá se však říci, že by autora příliš ovlivnila tvůrčí individualita jeho učitelů, jako spíše celková orientace tehdejších let. Nicméně Jan Kavan od svých učitelů bezezbytku převzal zodpovědný vztah ke kresbě, ze které jako ze základního prvku vychází každá jeho práce. Sám navíc říká, že kresba je pro něj zážitek, díky kterému po sobě zanechává

stopu. Proto také kresba podle názoru Jana Kavana nemůže zaniknout ani s nástupem nových technologií, protože pro každého, kdo vezme tužku do ruky a začne kreslit linku, představuje kresba dobrodružství vlastního hledání a objevování.

Jan Kavan je v současné době členem prestižního sdružení grafiků Hollar a předsedou komise pro tvorbu poštovních známek při České poště, v letech 1997–2010 pedagogicky působil na Vyšší odborné a Střední umělecké škole Václava Hollara v Praze, kde se zasloužil o akreditaci ilustrátorského oboru. Je také dlouholetým kurátorem nekomerční Galerie u lávky v pražské Troji.

-ju-

Jan Kavan na výstavě v Galerii Na Hradě.

Foto Ondřej Littera

Kam za kulturou v Hradci Králové:

10. 12. 2014	KATEDRA CHIRURGIE A ORTOPEDICKÁ KLINIKA Adventní rozjímání aneb setkání s díly klasiků časů zašlých i současných v posluchárně Ortopedické kliniky od 17.00
19. 11. 2014–12. 1. 2015 14. 1.–16. 2. 2015 18. 2.–17. 3. 2015	GALERIE NA HRADĚ Premiéra – vítězové fotografické soutěže Katedra výtvarné výchovy UHK – Textilní tvorba Pavel Matuška – malba, humor, řezba
21. 11. 2014–1. 2. 2015 24. 10. 2014–25. 1. 2015	MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH Sametová revoluce Kunětická hora – sopečný ostrov v Polabí
13. 12. 2014	ŠRÁMKŮV STATEK PILETICE Malý advent na statku
8. 12. 2014–6. 1. 2015 1.–13. 12. 2014	KNIHOVNA MĚSTA HK Vánoce v Evropě Návrh lávky přes Labe v Hradci Králové
13. 12. 2014 20. 12. 2014 14. 1. 2015	FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ Vánoční baletní galavačer – Balet HKH Vánoční koncert se Slunovratem – J. J. Ryba – Česká mše vánoční Andrea Kalivodová – Muzikálové melodie

HISTORIE MEDICÍNY VE FILATELIÍ (23)

Z archivu M. Vostatka

WILLIAM HARVEY – KREVŇÍ OBĚH

William Harvey se narodil roku 1578 ve Folkestone v hrabství Kent v Anglii. Medicínu vystudoval v letech 1598–1602 na tehdy nejlepší lékařské fakultě v Padově v Itálii. Po návratu do Anglie pracoval v St. Bartholomew's Hospital v Londýně. Roku 1615 byl jmenován profesorem anatomie a chirurgie. Stal se osobním lékařem králů Jakuba I. a Karla I. Zemřel v roce 1657 v Londýně.

Od dob Aristotela (4. stol. př. Kr.) a Galéna (129–199) se učilo, že krev vzniká v játrech, odkud proudí do pravého srdce a z pravé komory pak prosakuje neviditelnými „póry“ v septu komor do levé komory, kde se mísí s krví z arterií a se vzduchem z plic. Také se věřilo, že aktivní fází činnosti srdce je roztažení (diastola), zatímco stah (systola) je jen pasivním elastickým smrštěním, a rovněž, že tepny se plní aktivně svým roztažením a nikoli pasivně, činností srdce.

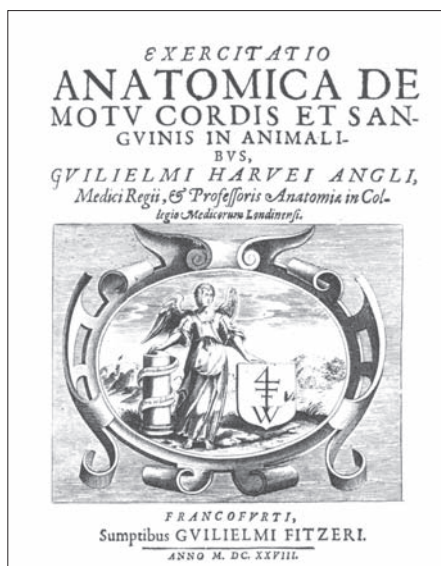
Na základě mnoha anatomických pozorování a pokusů na zvířatech, ale i logického uvažování Harvey formuloval jednotící koncepci krevního oběhu. Prokázal, že Galénovy „póry“ v septu komor jsou fikcí, že pravé a levé srdce jsou od sebe anatomicky oddělena a že srdce funguje jako pum-pa, která pohání krev v uzavřeném okruhu. Také, že aktivní

fází srdce je systola a tepny se plní pasivně činností srdce a ne aktivně svým roztahováním, jak tvrdil Galén. Ukázal též, že v cévách proudí jen krev a ne i vzduch.

V londýnské přednášce roku 1616 Harvey shrnul své nálezy: „... ze stavby srdce je zřejmé, že jím krev trvale protéká z plic do aorty jako pumpou. Také pomocí podvazování cév lze dokázat, že se krev pohybuje z tepen do žil. Z toho pak plyne, že se krev pohybuje v kruhu a její pohyb je udržován tepáním srdce...“ Svou epochální teorii pak publikoval v roce 1628 v knize „Exercitatio anatomica de motu cordis et sanguinis in animalibus“ (Anatomické úvahy o pohybu srdce a krve u zvířat – viz obr.).

V Harveyově životě lze vysledovat dva momenty vztahující se k Čechám: v roce 1636 navštívil Prahu jako člen anglické královské delegace vyslané do Řezna k císaři Ferdinandu II., a v roce 1640 byl portrétován českým malířem a grafikem Václavem Hollarem (1607–1677).

Známky s W. Harveyem vydal SSSR – v roce 1957 ke 300. výročí úmrtí (40 k.) a v roce 1978 ke 400. výročí narození (6 k.).

Leon Dlačov: Okolo Hradce v bílém plášti – medicínské historky PŘEDVÍDAT SE VYPLÁCÍ

Plukovník profesor MUDr. Jan Vanýsek, přednosta oční kliniky, vyhlášený oftalmologický chirurg, ale také letec rekordman, automobilista, motocyklista, osvědčený společník a funkcionář, přijel do nemocnice před půlnocí v polní uniformě a pistolí po boku, i přilbu držel na řemínku. Vrátný, civilní zaměstnanec vojenské správy, byl zcela překvapen.

„Co tu děláte, soudruhu profesore, tak pozdě sem nikdy nechodíte.“

„Ale teď tady jsem, je přece poplach, ne?“

„O tom nic nevím, nikdo mně nic neřekl,“ diví se vrátný, „a taky tady nikdo z náčelníků klinik není, nikdo sem nepřišel.“

„Ale dneska je poplach, říkal to vrchní v Grandu!“

„Já o tom nic neslyšel,“ držel se svého vrátný. Ale za 20 minut nato byl skutečně vyhlášen poplach VLA, tedy i fakultní nemocnice.

CO TAKÉ ZAZNĚLO V SENÁTU ...

Hřešte, jinak si Vás nikdo nevšimne

Senát PČR projednával tisk *Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o Obnovení důvěry v toky dat mezi EU-USA*. Pan **senátor Tomáš Jirsa (člen ODS)** sdělil: „Pane předsedající, pane ministře, velice krátce. Zdá se mi, že tady skoro brečíme, že Američani odposlouchávali evropské politiky, ale nevšimnul jsem si, že by Senát projevil nějaké zděšení nad tím, že naši policajti poslouchali premiéra, poslance a nevím koho ještě. Děkuji za pozornost.“ Pan **senátor Tomáš Grulich (taktéž člen ODS)** stručně replikoval: „Dovolím si, prostřednictvím pana předsedajícího, **panu senátorovi Jirsovi jenom vzkázat, že má pravděpodobně velmi nudný život.**“ (Smích.)

Kresba Vladimír Renčín

Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí

Při projednávání *Senátního návrhu zákona senátora Františka Bublana (nestraníka, zvoleného na kandidátce ČSSD) a dalších* o prodejní době v maloobchodě a velkoobchodě. V podstatě šlo o omezení prodejní doby ve vybraných prodejnách ve dnech zákonem určených státních svátků. Většina senátorů chápala, o co jde, a tak měli potřebu se v bohaté diskusi zviditelnit. Jako obvykle mne zaujala slova pana **senátora Jaroslava Kubery (člena ODS)**. „Samozřejmě jsou lidé – a možná, že by někteří z vás přitakali – kteří dárky také kupují až na Štědrý den dopoledne. Už vidím úsměvy z lavic – takže asi nejsem sám. **Jednou jsem takto koupil světýlka na stromek a dodnes mě to mrzí. Stála 1 200 korun.** Normálně bych v životě takovou sumu za ně nedal, ale oni už jiné neměli. Byla to jediná sada světýlek, a tak jsem ji na Štědrý den koupil, protože jsem jindy neměl čas.“

Pan senátor Kubera jako otvírač očí zaslepených

Při projednávání *Vládního návrhu, kterým se předkládá Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací Protokol o udržitelném cestovním ruchu k Rámcové smlouvě o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat* mne zaujalo vyjádření pana senátora **Petra Pakosty (tehdy člena ODS)**: „Vážený pane ministře, vážený pane předsedající, vážené kolegyně, vážení kolegové. I v mém volebním obvodu je moc hezky. Mám tam dvě vesnice roku, mám tam město stromů a jsem na to skutečně hrdý. **A teď, co jsem to vlastně chtěl říci?** (Oživení v sále – smích.) Už vím: děkuji kolegovi Kuberovi, že mi otevřel oči. Týká se to jen jedné jeho věty, která mě rozesmála. A přestože jsem **původně chtěl hlasovat pro souhlas s ratifikací, tak nyní mi Protokol připadá jako velký nesmysl, takže pro souhlas hlasovat nebudu.** Děkuji za pozornost.“

Na schůzích Senátu PČR většinou vyslechl a ze stenografických záznamů zpracoval Karel Barták

UKÁZKY NOVINEK V LÉKAŘSKÉ KNIHOVNĚ (10/2014):

ROVENSKÝ, Jozef. Českí lékaři na Slovensku. Bratislava: SAP - Slovak Academic Press, 2014, 112 s. ISBN 978-80-89607-22-8.

Kniha mapuje působení českých lékařů na Slovensku po roce 1918.

Doporučená ultrazvuková vyšetření v těhotenství. Editor Marek Lubušský. Praha: Mladá fronta, 2014, 158 s. ISBN 978-802-0430-830.

Výkladová monografie k aktuálním doporučeným postupům České gynekologické a porodnické společnosti ČLS JEP obsahuje podrobný výklad a popis metodiky provedení doporučených ultrazvukových

vyšetření včetně obrazové dokumentace. Kniha je svým obsahem primárně určena pro lékaře pečující o těhotné ženy a pro porodní asistentky. Může však poskytnout zajímavé informace i zvědavým těhotným ženám.

TYLL, Tomáš, Vlasta DOSTÁLOVÁ a David NETUKA. Neuroanestezie a základy neurointenzivní péče. Praha: Mladá fronta, 2014, 310 s. Aeskulap. ISBN 978-802-0431-486.

Cílem kolektivu autorů sdružujícího odborníky z řad neurochirurgů, neurologů, radiologů, intenzivistů a anesteziologů je podat komplexní pohled na problematiku perioperační péče v neurochirurgii.

Z HISTORIE ČESKÝCH ŠPITÁLŮ

Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Po třicetileté válce v městě Nancy r. 1652 založil advokát E. Chauvenel s pěti staršími dívkami spolek „Milosrdné sestry“, které se staraly o chudé, zbídačelé a opuštěné lidi. Později složily řeholní slib milosrdenství, vytrvalosti, poslušnosti a čistoty. Na počátku české větve byla iniciativa prof. P. Klára, který v Praze založil Ústav pro slepce, pro který hledal ošetřovatelky, poskytující mateřskou péči. Oslovil Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského a vzápětí několik českých dívek vstoupilo do noviciátu a po návratu do Čech začaly svou činnost v Klárově ústavu pro zaopatřování dospělých slepců. Po jisté době se sestrám podařilo získat dva domky ve Vlašské ulici, které se měly stát nemocnicí. Působily počátkem 20. stol. na 120 místech, v nemocnicích, věznicích a domovech slepých, hluchoněmých a slabomyslných, včetně osiřelých dětí. Ve válečných dobách pečovaly o raněné vojáky.

Počátkem 19. stol., když se nezdařilo koupit Vlašský špitál (majetek Itálie), bylo rozhodnuto postavit nový mateřinec a nemocnici za pomoci knížete Lobkowicze, Schwarzenberga a Benediktského kláštera v Břevnově. Stavba byla dokončena r. 1854 včetně kostela a jeho vysvěcení sv. Karlu Bo-

romejskému. Za rok bylo pro nedostatek místa (nával nemocných) nutno přistoupit k jejímu rozšíření. Kongregace koupila část zahrady Strahovského kláštera a po obdržení povolení ke stavbě bylo překročeno k vypracování plánů pro přístavbu. Tím bylo získáno lepší zázemí a prostornější nemocniční pokoje. V době pražského povstání boromejky ošetřovaly raněné a osvobozené tereziánské vězně. Po porážce Německa byla Kongregace označena za přísluhovače nacistu a nemocnice po téměř 110 letech byla předána státu jako pobočka Státní fakultní nemocnice. V r. 1962 byl kostel uzavřen a sloužil jako sklad. Po změně společenské situace byl v r. 1992 areál vrácen a došlo k dohodě. Fakultní nemocnice uznala vlastnická práva Kongregace a 1. 10. 1993 vznikla Nemocnice Milosrdných sester sv. K. Boromejského, včetně nově vysvěceného kostela, která navázala na téměř 140letou tradici. Kromě odborné péče poskytuje i pomoc mladistvým se závislostí na psychotropních látkách.

Pozn.: Carlo Borromeo – významný církevní hodnostář, arcibiskup – zemřel vyčerpáním při ošetřování nemocných morem, nejznámější svatý 16. století.

J. Smit

ZEMĚ LIDÍ OBJEKTIVEM JANA SMITA

NEJKRÁSNEJŠÍ BOHYNĚ ANTICKÝCH MÝTŮ

Kypr – Salamis

Během našich toulek, při kterých jsme se především zajímali o antickou minulost a antické hrdiny, jsme pravidelně navštěvovali muzea, poznávali starověk, jeho hrdiny a božstva, která jim vládla. Jednou z bohyní, které byla připisována svrchovaná moc a zároveň je považována za zdroj veškerého života a symbol rozkoše, byla Afrodíté, se kterou jsme se velmi často setkávali. Buď to byla sochařská torza nebo celá díla, bohužel starověká malířská díla s touto bohyní se nedochovala.

Její asijský původ bychom našli u syrsko-foinické bohyně Astarty, která se vyvinula pravděpodobně z asyrsko-babylonské bohyně lásky Ištary. Do Řecka se dostala v nejstarších dobách přes Kypr. Odtud přešla do římské mytologie jako bohyně jara Venuše, kterou uctívali stejně jako v Řecku. Řečtí filozofové (Sokratés, Platón) se domnívali, že existují dvě Afrodíté – Nebeská (Úraniá),

jež vzbuzuje nebeskou lásku ke krásným dílům, přátelství a dary k ní jsou úctyhodné a vzácné, a Afrodíté Pozemská (pandémós), představující lásku smyslnou, oběti jsou rozpustilejší a ke svým ctitelům zasílá lásku tělesnou. Vypráví se o ní, že byla dcerou nejvyššího boha Dia a bohyně deště Dióny, vynořila se (anadyomené) z mořské pěny (afro), které se Zeus dotkl bleskem, popř. ji oplodnil Úranos. Odplula v lastuře na ostrov Kythéru, kde jí obyvatelé postavili první chrám. Kythéra byla ale velmi chudá a malá, a tak se vrátila na Kypr, zde byla nazývána Kypris, popř. podle měst, kde byla uctívána – Pafos, Salamis, Amathounda atp., tam jí byla zasvěcena řada chrámů. Podmanila si každého svým pásem, který měl kouzelnou moc, kromě toho měla další pomocnice a pomocníky: Charitky – bohyně půvabu a krásy, Hóry – bohyně ročních období, Híméra – boha vášnivě touhy, Peithó – bohyně lichotivého přemlouvání, Hyména – boha sňatků a Eróta, před jehož šípy nebylo úniku. Byla zřejmě ztělesněním milostné touhy a jelikož láska hraje v životě lidí velkou úlohu, těšila se úctě a vážnosti. Kdo jí přinášel oběti, mohl se spolehnout na její přízeň. Krása a vlídnost z ní učinily nejkrásnější bohyni antických mýtů.

Nejvyšší bůh Zeus jí určil za manžela božského kováře Héfaista, nejnevzhlednějšího, chromého špindíru, věčně zpoceného, a tak si hledala útěchu a náhradu u Area, boha války, se kterým měla pět dětí. Byla bohyní poněkud nestálou a štěstí, které poskytovala, bylo prchavé – s bohem Poseidónem měla dvě děti, s Dionýsem Priápa (ochránce zahrad) a s Hermem Hermafrodíta. Pygmaliónovi oživila sochu, do které se zamiloval, Narkissa pro jeho nevšimavost dohnala

Kypr – Amathounda

Rhodos

k sebevraždě, u dardanského krále Anchísa přivedla na svět syna, který založil Řím, a s Bútem měla Eryxe – krále Sicílie. Zasáhla i do vývoje bouřlivých událostí ze světa mýtů: achájsko-trójského konfliktu. Za vítězství v soutěži krásy slíbila Paridovi (synovi trójského krále) nejkrásnější ženu na světě – Helenu (manželku Meneláovu). Tím způsobila desetiletou válku, ve které Paris zahynul a Helena se vrátila s manželem domů do Argu. Slabou stránkou Afrodíté byl boj, neboť když byla zraněna šípem, utekla s nářkem z bojiště.

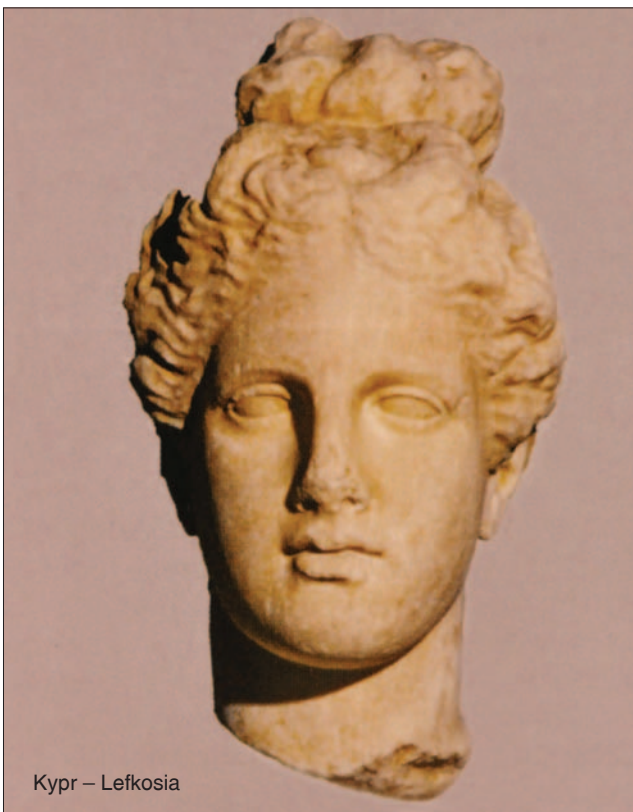
Díky básníkům, sochařům a malířům byla nejčastěji zobrazenou postavou antických mýtů. Zachovalo se mnoho obrazů na vázových malbách, originály a kopie řeckých soch jsou v muzeích jak v Řecku, tak po celém světě. Nepřekonatelný Apellův obraz „Afrodíté vynořující se z vln“ se bohužel nedochoval (pozn.). Ani umělci novověku nezaostali za starověkými. Jejich obrazy, sochy, básně a skladby o Afrodíté nelze spočítat.

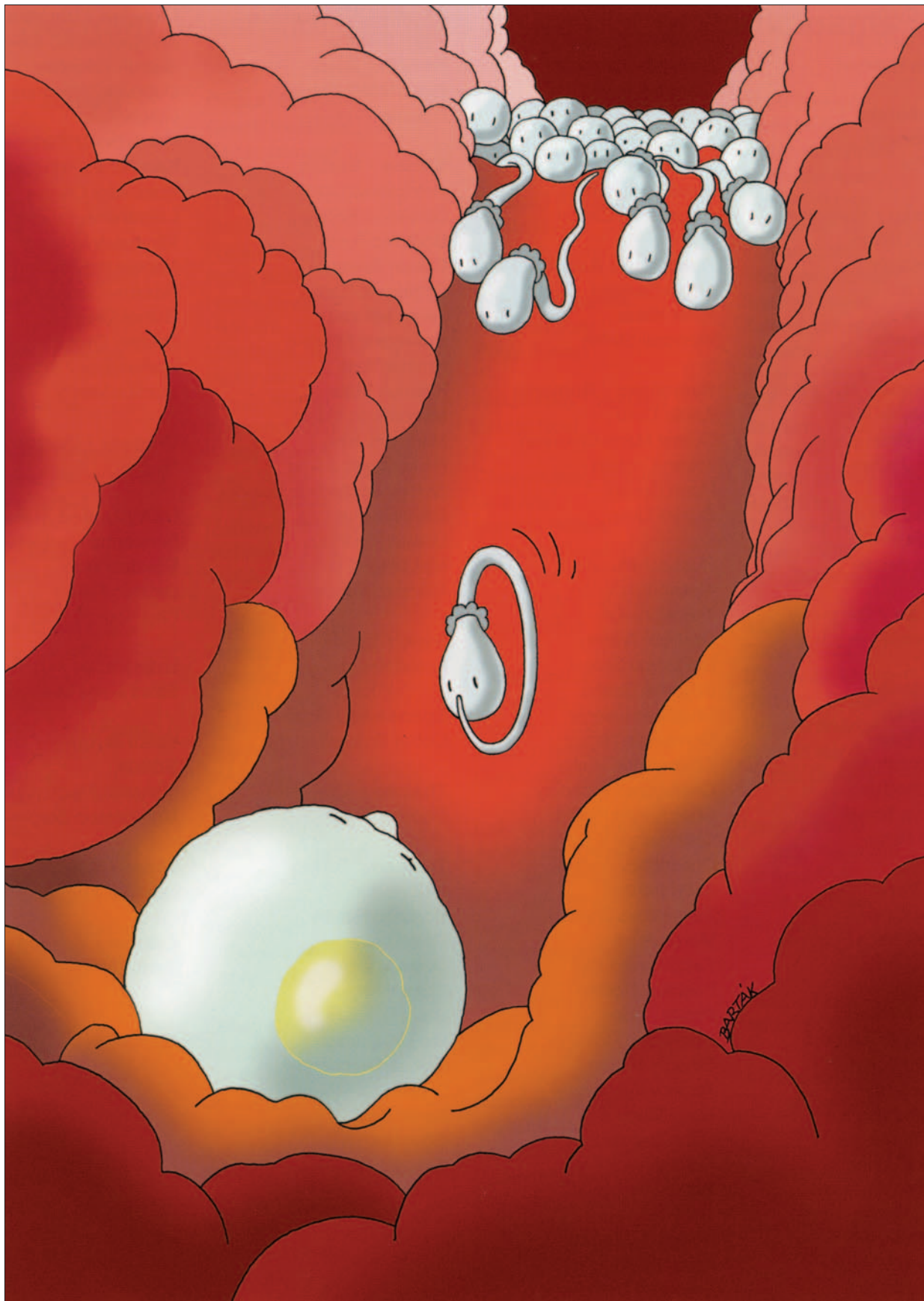
Pozn.: Apellés – dvorní malíř Alexandra Velikého, nejslavnější ve starověku. *Jan Smit*

Sicílie

Kypr – Lefkosia

Miroslav Barták

Grand prix – HUMOREST Hradec Králové 2014

8. ročník mezinárodní soutěže v kresleném humoru
téma KOLO – VYNÁLEZ, KTERÝ ROZHÝBAL LIDSTVO

Soutěže se zúčastnilo 303 autorů ze 49 zemí světa, mezinárodní porota vybírala vítěze z 627 kreseb.
www.humorest.cz